X. Évfolyam. Budapest 1900. május hó 16 39. (897.) szám.

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLŐNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi ügyek felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadóért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.
Segédszerkesztő: Hudray Kázmán az OMGE. titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Befagyott remények.

Ezek a fagyos szentek szinte babonássá teszik az embert. Pongrácz napja mindég kritikus, az idén meg éppen fagygyal, dérrel köszöntött be az ország számos vidékén, söt a felvidéken hó is esett. Siralmas munkát végeztek a május 12-iki fagyok; álljanak itt izelitűül a földmivelésügyi minisztherhez rögtön az elsö napon beérkezett hivatalos távirati jelentések, a melyek a következö helyekről jeleznek fagykárokat:

Abauj-Torna vármegye fűzéri és tornai járása és Kassa város határa; *Arva* vármegye vári járás; *Bács-Bodrog* vármegye zsabályai járása és Baja s Zenta városok; *Bereg* vármegye munkácsi tiszaháti, szolyvai és m.-kászonyi járása; *Baranya* vármegye mohácsi járása; *Békés* vármegye szarvasi és gyomai járása; *Bihar* vármegye nagy-szalontai, élesdi, érmihályfalvai, derecskei és tordai járása; *Borsod* vármegye szendrői és miskolczi járása; *Csongrád* vármegye tiszaininneni járása; *Csik* vármegye gyergyótölgyesi járása; *Fejér* vármegye sárbográdi, adonyi és moóri járása; *Hajdú* vármegye hajdu-szoboszlói, nádudvari és balmazujvárosi; *Heves* vármegye gyöngyösi és pétervásári; *Győr* vármegye pusztai járása; *Jász-Nagykun-Szolnok* vármegye jászsági alsó és felső, tiszai, alsó és közép; *Kolozs* vármegye gyalui, almási, mócsi és kolozsvári; *Komárom* vármegyei tatai járása; *Liptó* vármegye rózsahegyi járása; *Máramaros* vármegye técsői járása; *Nógrád* vármegye nógrádi járása; *Pest* vármegye monori, abonyi és váczi járása és Nagy-Körös város; *Sáros* vármegye a.-tárczai és tapolyi járása; *Somogy* vármegye igali járása; *Szabolcs* vármegye kisvárdai tiszai, bogdányi, felső-dadai és nagy-kálló járása; *Szatmár* vármegye szatmári, m.-szalkai, nagybányai, somkuti és szinyérváraljai, f.-gyarmati és nagykárolyi járás; *Szepes* vármegye szepesváraljai, késmárki járás; *Sz.-lógy* vármegye krasznai és hömérét. Az álló vizeken több helyen 1—3 mméter vastagságu jégrétegg képződött. *A fagy jelentékeny károkat okozott csaknem mindenütt, főleg a gyümölcs, szőlő, a virágzó repcze, dohány, a csak most kiélt kerti vetemények, a gyönge burgonya s kukoricza vetésekben és a tavaszi kalászokban.* Kisebb a kár a mesterséges takarmányfélékben, répában, rozsban, továbbá az öszi buzában és árpában.

Ezeket a tudósitásokat ujabb hivatalos értesitések egészitik ki; mind fagyról, dérról beszélnek azok s olyan károkat jeleznek, amelyek mérveit ma még meg nem becsülhetjük, csak azt az egy következtetést vonhatjuk le teljes bizonyossággal, hogy az idén megint rossz aratásunk lesz.

Ha a mezögazdasági termelés koczkáztatott voltával hivalkodni akarnánk, szomoru alkalom volna most, mint meg-annyiszor rámutatni arra, hogy lám ez ellen az elemi csapás ellen semmiféle elövigyázati óvintézkedés meg nem védheti a gazdát s épen itt rejlik az a bizonytalanság, amelyet a mezögazdasági termelés körén kivül elhelyezett tőke nem érez, vagy ha megérzi, értékesiti is magasabb kamatok alakjában. Magyarországon átlag minden ötödik-hatodik esztendö termése az időjárás szeszélyeinek esik áldozatául s ez nemcsak a gazda baja, de baja a munkások millióinak is és mindazoknak, akiknek számára a föld jövedelme kereseti forrásokat nyit meg.

Egyedül az a sovány vigasztalás a mienk ilyenkor, hogy ha a termés egyrésze semmivé lesz, a megmaradt része annál jobban értékesithető majd. Ez a veszett fejszének a nyele: a magas buzaár. A tavaszi fagyok csakugyan megerősitették a jó buzaárakra való kilátásokat, melyeknek kedvezett az az előző körülmény is, hogy a hét elejéről szóló kimutatások szerint az ország közraktárainak összes buzakészlete csak mintegy 260,000 mmázsát tett ki. Május 7-ikén ugyanis, mint a „P. L."-ból átvett, alábbi kimutatásból olvashatjuk, a raktárak gabnakészlete a következö volt:

Látható gabonakészletek a magyarországi raktárakban 1900. május 7-én.

A raktárak helye	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Kukoricza
	métermázsa				
Barcs	5510	120	—	96	703
B.-Csaba	3100	10	20	18	31
Budapest	153260	6490	19600	53020	997
Debreczen	11410	22130	2540	1220	660
Fiume	3920	350	110	7170	5770
Győr	1730	100	850	4130	11700
Kassa	4770	1620	2000	3110	370
Miskolcz	—	—	—	—	—
Nagyvárad	—	—	—	—	—
Nagy-Kanizsa	6170	3730	1860	3230	6700
Nagy-Becskerek	—	—	—	—	—
Nyiregyháza	—	—	—	—	—
Pozsony	—	—	—	—	—
Szeged	—	—	—	—	—
Eszék	—	—	—	—	—
Zimony	—	—	—	—	—
Különféle raktárakban	73300	13860	2790	6070	2230
Összesen	263170	46410	34270	79690	44740
Május 12—14-ig hajón Budapestre érkezett	12920	—	1310	2170	10440

Mint ezen adatok egybevetéséből kitünik, az összes látható készlet buzában 270,000 mmázsára becsülhető.

Ezzel szemben csak a budapesti export-malmok egy heti örlési képessége 120,000 mmázsa; tehát a látható készlet pusztán két heti szükséglet fedezésére elegendö. Méltán remélhettük, hogy á fagyhirek, ha nem is okoznak konsternácziót a tőzsdén, de legalább jelentékenyen emelika buzaárakat.

Ez a remény most sem vált be. A tőzsde az elemi csapások hirét fagyos nyugalommal fogadta, ugyannyira, hogy mint a május 12-iki gabnatőzsde lefolyá-

Fűmagvakat eredeti quedlinburgi és belföldi termésű
Takarmány Répamagvakat legelőnyösebben szerezhetünk be a:
Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest V. Alkotmány utczа 31.

Mai számunk 16 oldal.

sából tudjuk, a gabnaüzlet még csak szilárdabb irányzatot sem nyert. Söt, miután Amerikából 1 czenttel alacsonyabb árfolyamokat jeleztek, megtörtént az az anomália, hogy az októberi buza ára, mmázsánként 10 krral lemorzsolódott. Egy fővárosi napilap gratulált a kontreminnek ehhez a sikeréhez és gratulálhatott is. Mert az csakugyan mesébe illö eredmény, hogy bösöget láttassanak ott, ahol minden jel apadt készletekre, szük termésre vall.

Rossz néven vettek a mult évben ép e helyröl jött egy tanácsot, mely árra intette a gazdákat, hogy tartsák a buzát, mert fel kell mennie az árának. Hát hiszen jó volt ez a jóslat. Minden, józan észszel számba vethetö tényezöje az áralakulásnak, most csakugyan a mellett bizonyit, hogy magas buzaáraknak kellene lenniök. De lehet-e számitásba menni akkor, mikor a tözsde magatartása minden létező körülményekre ráczáfol? Vagy magyarázza meg az nekünk valaki, hogy ha a tözsdei áralakulások csakugyan természetes tényezöktöl függnek, hogyan lehet akkor az, hogy a tavaszi fagykárok egyáltalán hatástalanok maradtak az árfolyamokra nézve? Erre elfogadható magyarázat nincsen.

Hanem a rejtélynek igenis van nyitja. S ez abban áll, hogy mig a mult évi termés a spekulácció kezébe nem kerül, addig a kontremin jégnek, fagynak sem engedve, mindent elövet a még láthatlan készlet kicsikarására. S ez a törekvés jól érthetö, mert a fövárosi malmok is óriási szükségletek fedezése elött állanak, miután az örlési forgalom eltörlése óta tartózkodók a vételben s a kontremin valamely nagy diadalát várják, hogy azután piaczra lépjenek. Vagy talán még mást is várnak.

Nem adták meg fel abbeli reményüket sem a nagymalmok, hogy az örlésiforgalmat visszacsináliniok sikerül. Legutóbb a fováros élelmezési bizottsága reklamált érdekükben s bizonyosan más ajtón is bezörgettek, hogy czéljukat érjék. Mig minden erölködésük meg nem törik, nem annyira a mi kormányunk magatartásán, mint inkább a kiegyezésen, addig „tartózkodnak“, üzemredukczióról és kontingentálásról beszélnek s visszavárják a vámmentes idegen buza aranykorszakát. Jó segitség volna most egy kis olcsó román buza, mert a malmok nem volnának kénytelek a magyar gazdától buzát vásárolni s a nyers termelést ért veszteségeket még a részükröl várható nagyobb kereslet reménye sem enyhitené. Igy azonban, bármely erös legyen a kontremin fedezete, egyszer mégis csak piaczra kell lépni s akkor megindul az abroncspattanás és magasabb buzaárakat fogunk látni. Ennek bekövetkezéséig minden jel a készletek tartására int; de ne vegye ezt senki sem jóslásnak, ez csak józan következtetés.

A fagykárok öltelöbél még a gabonaelövételekre van egy megjegyzésünk. Mi a gabonának elöre történö eladását, kivált kisebb gazdákra nézve, károsnak tartottuk mindenkor. Könnyü most ennek az üzletnek káros hatását megérteni, ha elgondoljuk, hogy az a minden oldalról alaposan tájékozott üzletember rögtön a fagykárok után mozgósitja ágenseit a megkimélt vidékeken és ott a tájékozatlan gazdákkal látszólag elönyös alkut köt, a valóságban azonban megakadályozza öket abban, hogy a várható áralakulások még nagyobb elönyeit kiaknázhassák. S ha meggondoljuk továbbá, hogy ennél az üzletnemnél mindenkor, a gazda által csak kevéssé vagy éppen nem ellenörizhető számitások a döntök, ugy elöttünk áll, hogy ezzel az üzletnemmel szemben a közmagtárak országos szervezése milyen óriási elönyöket biztosithatna a mezögazdaságnak.

Szóval, mikor ilyen országos csapás ér bennünket, mindig alkalmunk van nehány üdvös tanuság kihámozására és mindég ujabb argumentumokat találunk a régi panaszok, a régi hiányok támogatására. Csak az a baj, hogy mig az ujabb argumentumokra szükségünk már nincsen, addig az ujabb tanuságokat mindig nagyon drágán kell megfizetnünk.

B. B.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Megjegyzések „a czukorrépa jövedelmező termeléséről“ czimü czikkre.

I.

Ma midön a czukorrépatermesztés nemcsak helyén való, de okszerü miveléssel és egy kis szerencsével még ugy szólván lejobban kifizeti magát, megérdemli azt hiszem azt, hogy vele szaklapjainkban mennél többet foglalkozzunk. Örömmel olvastam tehát Czirmes Bálint ur czikkét és különösen az általános rész, melyben a czukorrépa jelentöségét fejtegeti, kiváló figyelmet érdemel, de engedje meg, hogy magához a termesztéshez én is hozzá szóljak; ezt nem azért teszem, mintha nem értenék vele egyet a termesztés menetében, nem hibáztatom, mert eléggé indokolt akkor, midön nagy általánosságban igy van, de jövedelmezöségröl van szó, tehát oly praktikus módositásokat akarok felemliteni, melyek magát a jövedelmezöséget igen is befolyásolják és a melyekröl a czikkben mit sem olvastam. Háromféle, elöttem praktikusabbnak látszó dologgal akarok foglalkozni és pedig a vetés, az egyelés és végre a répa fejéröl és levelérol.

A czukorrépa vetése nagy általánosságban ugy történik mindenfelé, mint Czirmes ur emliti, pedig ennél van jobb, kevesebb és tökéletesebb munkával járó eljárás is, hanem ugy vélem, hogy ez még nem általánosan ismert, mert ha nem csalódom, ezen uradalomnak illetve és helyesebben jószágigazgatójának kezdeményezése ezen sajátságos kitünönek bizonyult eljárás. Mi sem a vetés elött, sem pedig utána külön hengert nem járatunk és mégis elérjük azt, hogy a mag csakis a kivánt mélységig jut a földbe és hogy a föld annyira hozzányomatik az elvetett magra, de csakis erre, amennyire a kelést elömozdító kapillaritás azt megkivánja. Ezt mi, mint emliném, a vetéssel kapcsolatosan vagyis helyesebben szóva a vetéssel egyszerre teszszük meg és pedig azon egyszerü módon, hogy a vető-saruk után közvetlenül a gépre szerelt kis 10 kg.-nyi sulyu hengerecskéket járatunk melyek nemcsak arra szolgálnak, hogy a talajt az elvetett mag után lenyomják 10 cm.-nyi szélességben, de egyszersmind a vetösaruk mélységét is szabályozzák. Jelenleg azonban nem czélom magáról a gép szerkezetéröl szólani, arról majd késöbben fogok megemlékezni, most csak annyit, hogy ezáltal nemcsak megadhatö mindaz, mit a répa vetésénél megkövetel, de munkaerömegtakaritással is jár, a talaj sem tiportatik ugy össze, a vetés egyenletesebb és ha nem csalódom, a fagy sem tesz benne oly nagy kárt, vagy legalább is bennem ezt a benyomást keltette, mint a ki a mostani fagyok után az általános vetési eljárás szerint vetett répát is láttam.

A második dolog, a miröl szólani akarok, igen sokban megegyezik Czirmes ur állításával, söt egészen azon az alapon áll és ez az, hogy a fejlödö növényeknél létérti üzedelem lehetöleg kiküröltessék. Ezen czélból az elsö kapálás után ugy 3—4 nap multva, a megkapált répatáblába ügyesebb munkásokat állitsunk, kik a sürüen álló répanövényékket megritkitják olyannyira, hogy az egyes növényék egymástól 2—3 ujnyira álljanak. Késöbb, az idöjárás szerint akkor, midön a fiatal növényék megerösödtek, kapálással kapcsolatosan adjuk meg a megkivánt növénytávolságot oly módon, hogy a kapások a sorokra keresztbe állittatnak és a közönséges répakapával vágják ki a növények közeit. Ezen eljárás talán költségesebb, mint az általánosan szokásban levö és nagyobb intelligenczáit is kiván, de a munkások csakhamar megszokják; ezen eljárás mellett a növények sokkal egyenletesebben és eröteljesebben fejlödnek, mert növekedésükre kezdettöl fogva elegendö hely áll rendelkezésre.

A harmadik, a miröl megemlékezni kivánok, a répafejelés illetve a fejelésnek egyik módozata, melyet mint valóban hasznos és czélszerü eljárást gazdatársaim figyelmébe ajánlok. Ezen eljárás mellett a répa levelét nem vágjuk le külön a megtisztitott répáról, hanem a fejjel — levélrügyes zöld részszel — együtt. Az igy lemetszett részt, nógrádmegyeiesen *haraszt*ot, igen szivesen eszi az állat, az igaz, hogy egy kissé hashajtó, de azért elég jó takarmány, nem idéz elö fuldoklást, mint az a tiszta répafej etetésénél elég gyakran elöfordul és épen azért nem is kell elöbb összevágatni, a mi munka-megtakaritással jár.

A földtöl egykissé kirázott haraszt igen jól elvermelhető 1·5 m. mély árkokban, minden nagyobb czeremónia nélkül; a sükséges taposást eléggé megadja neki a verem hosszához járó fogat, vagy a lerakást türelmesen váró állat, a hátformára rakott haraszt egyszerüen jól le kell földelni. Ha a haraszt frissibe hordatott össze, igen jó takarmányt ád, kellemesen savanykás és üde zöld; a hizalás elején etethető, söt még késöbb is, de bizonyos mértékben keverni, illetve ellensulyozni kell takarmány-répával. Különösen jó azonban az amugy is mostohán tartott jármos ökröknek szecskával keverten (pászolva) adagolni. Növendék állatnak vagy tehénnek nem való más okok miatt. A répaharasztot még akkor is el lehet vermelni, ha kissé fagyott vagy fonnyadt, söt feketés színü is lehet; ezen esetben azonban a verem felbontásakor nem bir szép zöld szinnel és nem is kellemes savanykás szagu, de azért a jármos ökörrel jól feletethetö.

Ezen eljárásnak legnagyobb hátránya az, hogy a behordás oly idöre esik, midön ugy a répa, mint az öszi munkálatok a fogatokat elfoglalják, de okszerü beosztással elérhető ez is. Nem könyvböl beszélek; példa rá uradalmunk, hol 200 hold czukorrépa haresztja behordatott és mégsem volt munkavisszamaradás. Hogy az elvermelt répaharaszt sokáig eláll, példa ismét ezen uradalom, hol még most is van egy kevés ($^1/_4$ verem) legkevésbé sem megromlott répaharasztunk.

Ezek volnának röviden azok, miket az emlitett közlemény kiegészitéseül a czukorrépa jövedelmezőbb termesztésénél szem előtt tartani kivánatosnak vélek. *Ptill Béla.*

II.

Ugy tudom, hogy hazánk legtöbb gazdája Czirmes ur leirása szerint osztja be a czukorrépa megmunkáltatását. Miután még sem tudok Czirmes ur minden nézetében osztozni, legyen szabad megjegyzéseimet megtenni.

A czukorrépa alá kerülő tarlókat a hordás után, — sőt elkezdve még a buza keresztjei között — nyomban 4—5 ujnyira leforgatjuk. Igen hasznos a tarlóhántás után azonnal hengerelni is, miáltal a gyommagvak kikelése előmozditattik. Az igy elkészitett táblák — a gőzeke hiányában — Sack-féle ekékkel mélyen megszántandók. A tavaszi szántás a lehetőségig kerülendő, mert az méreg a répának. Ha a vetés elérkeztekor a föld gazos lenne, vagy a téli időjárás következtében megülepednék, extirpator használandó. Ahol azonban gőzeke van, ott legjobb 8—10 cm. mélységre a gőzgrubbert alkalmazni, mert az alapos munka mellett naponta 24—28 holdat elvégez. Normális körülmények mellett a vetés a következő mód szerint eszközlendő.

Hegyes, lapos, éles és görbefogu vasboronával a föld a mutatkozó gaztól megtisztittatik. Itt azonban megjegyzem, hogy a vasborona után még nem eléggé van a föld keverve és egyengetve; azért tanácsos egy rézsut járó faboronát egy ló után alkalmazni. Ezen egészen könnyüre készitett és három levéllel ellátott faboronánál a baloldal sarka hat karikára, azután minden levél sarka egy-egy karikával kevesebbbre akasztandó, ugy hogy a jobb oldali levél jobb sarka csak egy karikával erősitendő a borona vékony huzójához. Ezután jön a sima és ép felületű henger, melyet a vetőgép követ. A gép első és hátsó kerekei közé pedig két, kis, 12—12 fogu faboronát ugy erősitünk az első tengelyhez, hogy a gépben járó két ló nyomait szépen elsimithassa. A tökéletesen megmunkált és bevetett répánál szükségtelen külön egy hengert járatni, hanem a gép hátsó tengelyhez erősitünk egy keményfából készült, 25—30 cm. átmérőjü és a gép szélességénél valamivel hosszabb hengert. Az igy elkészitett táblákon csakis a gép kerekének nyoma fog gyengén látszani.

Az egyes táblák vetési idejét a bevetendő terület nagysága és a kilátásba helyezhető, vagy biztositott munkaerő határozhatja meg, szem előtt tartva, hogy kellő időben eszközöltessék minden kapálás, de különösen az egyezés, anélkül hogy a munkában torlódások fordulnának elő.

Az egyezést czélszerü ugy eszközöltetni, hogy minden munkásnak adott és ezen czélra használható, rövidnyelü, egész éles kapákkal, a jobbkéz segitségével kivágatjuk a felesleges palántát és szükség esetén egy gyenge kapálást is adatunk, mig a balkéz kiszedi a gyomokat. — Minden kis, rövid nyelü kapán szembetünő jellel a körülbelül 25 cm. mértéket a nyélen megjegyezzük és pedig egy szeggel, vagy vékony karikával. Természetes, hogy a gyakorlott munkáskéz később mérték nélkül is egyformán fog egyezni.

A második és harmadik kapálásnál oly közel járhat a gyakorlott kézben levő kapa az egyes palántákhoz, hogy azok egy kicsit el is dőlhetnek, de ismét körülföldelendő, hogy a kifejlődött répának minél kisebb zöld feje képződjék.

A kiszedett répát, amit csakis villával ajánlok eszközöltetni, nyomban össze kell hányatni, hogy a nap a répán maradt földet egy kicsit megszikkassza, ami által a tisztogatást megkönnyitjük. Az összehányatással még elérjük azt is, hogy a behordandó répafej, a letisztitott földtől külön rakatva, meglehetősen nagy csomóba jut, ami a behordást tetemesen megkönnyiti. A három napig fonnyasztott, föld és sártól megtisztitott répafejet vagy föld felett zsombolyázzuk, vagy pedig — ami praktikusabb — gödörbe hordjuk. Több gazdaságban látam, hogy a czukorgyáraktól visszakapott szelettel mennyit dolgoznak nagy költséggel és fáradsággal. A szelet beprizmálása és eltartása pedig nem igényel sem gödröt, sem pefödést. Összzel ugyan a nap hevétől az alább jelzett mód mellett 2—3 ujjnyi megbarnul és télen 20—30 cm. vastagságra megfagy, de az előbbi esetben bátran használható, az utóbbinál pedig a takarmányozó kamrában a fagy miatt átmelegittetve, szintén etethető.

A prizma hosszát legjobb az esés irányában kijelölni. Alapját 4—5 méter szélességben és 20 cm. mélységre télen, vagy tavaszszal ásassuk ki és a kihányt földet lejtősre egyengettessük el. Egy-egy mm. prizmahosszra körülbelül fél vaggon szelettel számithatunk. A félmétermagasságra rakott szelet erősen megtaposandó és ásóval elsimitandó; 24 óra multán ismét rakható egy réteg, de mindig keskenyebbre, ugy, hogy a felső réteg elég, ha 2—2½ méter széles lesz. Az igy rétegezett, megtaposott és simitott prizmára rakatik a tetőforma szeletkup. A behordandó napi adag a szénavágóval függélyesen lemetszetik.

Azt is láttam több helyen, különösen a nagyobb távolságra eső vasutállomással biró gazdaságokban, hogy a gazdasági iga a fuvarosokkal együtt dolgozik. Ez pedig — legalább szerény véleményem szerint — nem helyes, mert ugy a fuvarosnak többet fizetünk, a saját igánkat pedig nem eléggé használjuk ki. — Én sokkal jobb számitást lelek abban, ha saját igánk csakis az ország-utig dolgozik, onnan pedig a fuvaros, aki igy gyakrabban fordulhat és kisebb szállitási-dij mellett dolgozik. Saját erőnk csak közönségesen jól tartott utak mellett is és nem megerőltetve dolgoztatva, 10 szekérbe 20 ökröt számitva, átlagban és naponta 8—10 vaggonra valót az országutig kihordhat. Igy a fuvarosokat sem kell vontatgatni és azok lovai elől egy kis répát is megmentünk. Meg kell, hogy jegyezzem, tarkaökröt nem ajánlok a fenti czélra, mert azok nyelvét hamar meglátnók, hanem erős, magyar ökröt, amely a répafej és egyéb takarmány etetése mellett jó kondicióban is fog maradni.

Nem lehet azt általánosságban állitani, hogy a fagy, vagy az ormányos bogár (cleonus punctiventris) által megrongált területeket ujból ne lehetne bevetni répával. Ha a jól megmunkált föld a kár után legalább meggrubberoztatik és bevettetik kellő időben, ugy még mindig lehet egy közepes termést produkálni. Én az 1895. évben 70 holdat 3 tagban, május hó 12-én vetettem és november hó 4-én felszedetve, ama darabtáblákon 97 métermázsa volt az átlag.

Ezeket voltam bátor Czirmes ur czikkeihez megjegyezni és hozzáfüzni, egyszermind a nagyon tisztelt gazdatársaim becses figyelmébe ajánlani. *Hochfelder Mihály.*

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

A tenyészbikák kezelése.

A „*Köztelek*" 32-ik száma fenti czimmel *Kovácsy* Béla tollából eredő érdekes és igen megszivelendő tanácsot közöl: miként kell a tenyészbikákat hosszu időre a tenyészetnek

58. ábra. Igába fogott bikák.

megtartani, illetőleg miként lehet ezeknek korai elnehezedését ellensulyozni. Legyen szabad e tekintetben tett tapasztalataimat röviden elmondani.

A kezelésem alatt levő uradalom most 2 éve nagyobb tehenészetet rendeztetett be; ugyanakkor 3 tenyészbikát vásárolt tetemes összeg árán. Drága állatokról lévén szó, igyekezetem oda irányult, hogy ezeket hosszu időre a tenyészetnek biztositsam. Miután tapasztalatból tudtam, hogy a legelőn és kifutókban végzett mozgás nem képes ellensulyozni az elnehezedésre való hajlamot, még akkor sem, ha az állatok csak zabon és megfelelő szénán tartatnak, arra a gondolatra jöttem, hogy a bikákat befogom és velők rendszeres munkát végeztetek; amit végre is hajtottam. Mint minden szokatlan és uj dolognál, nehézségeket kellett leküzdeni; a cselédek eleinte vonakodtak, nem merték feltenni a jármot, mindenféle kifogást találtak: elromlanak, nem fogják kötelezettségüket végezni stb.... ma pedig nem tudnak eléggé kérkedni azzal, hogy „nálunk bikákkal dolgozunk!"

Nándor bika az első befogás idejére 2 éves, *Bicskás* 2 éves és 3 hónapos volt.

A betanitás magában véve aránylag kevés nehézséggel járt, mert az állatok igen gyorsan beletörődtek a járomba és alig 4 napi tanitás után már igen jól huzták a szekeret.

A tanitásnál következőkép jártam el: A két bikát hatosban, négy erős jármos ökör közé mint középsőket fogattam, igy egy napig szántattam velök; második nap a bikákat négyesben mint elsősöket és harmadnap pedig szintén négyesben rudra fogattam, felváltva szántást és szekerezést végeztetvén velök; negyednap pedig már kettesben végezték munkájukat.

Most már majdnem két év óta ők hordják 80—100 db tehén részére a szükséges alomszalmát, takarmányt, répát stb. — nyáron pedig háromnegyed, sőt másfél kilométernyi távolságról is velök hordatjuk a zöldtakarmányt, igy naponta 6—7 órán át vannak a járomban és rendszeres munkát, mozgást végeznek, anélkül azonban, hogy tulerőltetve lennének, ami természetesen nagyon hátrányos volna, mert a fáradt bika fedezni nem szeret.

A fedezést könnyen végzik, noha elég tekintélyes sulylyal birnak. Nándor (az 58. ábrán elől) 750 kg-ot, Bicskás (az 58. ábrán hátul) 720 kg-ot nyom a mázsán, még a leggyengébb üsző sem tör össze alattuk. Az ivadékuk igen szép; átlagban 38 kg.-os borjuk esnek utánuk, — a teheneknél a másolás igen ritka, eddig alig 1%.

Az istállóban nyugodtak, kezesek, engedelmesek és ami igen lényeges, idejüket nem töltik önfertőzéssel, mint azon bikák, melyek nem végeznek semmiféle munkát. Az állatokon az elnehezedésnek, elpetyhüdésnek nyoma sem látszik.

Feltevésemet, hogy a bikák igázásával az elnehezedést ellensulyozni lehet, a harmadik, ugyanabban az időben beállitott, ugyancsak 2 éves, de megjármolt bika igazolni látszik; ez alig 3¾ éves korában már annyira elnehezedett, hogy a mészáros kezébe vándorolt.

Azzal, hogy a bikákkal végeztetem a takarmányozási munkálatokat a tehenészet részére, elértem még egy második czélt is, ami szintén nem megvetendő; megtakaritottam egy igás fogatot, mely akkor válna szükségessé, ha nem a bikák végeznék ezen munkát.

A bikák takarmánya naponta és fejenként 4 kg. zab, szénát és szalmát tetszésük szerint kapnak.

Nem akarom azt állitani, hogy a befogás az egyedüli üdvözitő eszköz a bikák korai elnehezedésének meggátlására, de azt hiszem, hogy mindenesetre egy igen könnyen keresztülvihető és elég jónak bizonyuló eljárás, melyet nem tudok eléggé ajánlani.

Riedl Kálmán.

GAZDASÁGI IPAR.

Rovatvezető: Zalka Zsigmond.

Szeszgyártás czukorrépafejekből.

K. L. ur a következő kérdést intézte a szerkesztőséghez:

Gazdaságomban mintegy 500 kat. holdon termelek czukorrépát, amelyet egy közeli czukorgyárnak adok el. Minthogy a czukorgyár a répafejeket nem veszi át, ennélfogva a nagy mennyiségben visszamaradó fejeket feltakarmányozás utján értékesitem. Minthogy azonban a répafejekben még nagymennyiségü czukor van, kérdem, nem-e lehetne ezen czukrot oly módon értékesiteni, hogy abból szesz állittassék elő s ha igen, mily befektetést kiván egy répaszeszgyár s mily értékesitésre lehetne számitani a répafejek után s valjon az előállitott nyers szeszt lehetne-e közvetlenül értékesiteni, vagy pedig megelőzőleg meg kell tisztitani? Megjegyezni kivánom, hogy nálam a czukorrépa kat. holdanként átlagosan 130 métermázsát terem meg.

A répafejeket szeszelőállitásra tényleg fel lehet használni, amint ezt a mezőhegyesi uradalom is teszi, ahol a termelt czukorrépa a czukorgyárnak adatik el, mig a fejek az uradalom hét mezőgazdasági szeszgyárában dolgoztatnak fel.

A kérdésben foglaltak szerint kérdésttevő ur gazdaságában kat. holdanként átlagosan 130 q. czukorrépára lehet számitani. E szerint tehát az 500 k. holdon 65000 q. czukorrépatermés várható. A répafej a termésnek körülbelől 20%-át tevén ki, a visszamaradó répafej tehát körülbelül 13.000 q.-át tesz ki. A répafejekben átlagosan 10% czukrot feltételezve, a fejekben levő összes czukormennyiség 1300 q., a miből 100 kg. czukor után 50 liter szesznyereményt számitva, 650 hektoliter abszolut szesz lenne előállitható.

Minthogy a répafejek könnyen megromlanak, ez okból azokat minél előbb fel kell dolgozni, ami éjjeli és nappali munkával érhető el. Ha tehát a naponkénti maximális napi termelés vagyis 7 hl. abszolut szesz állittatnék elő, ugy a 650 hl. szesz kitermelésére 93 napig tartó üzem lenne szükséges.

Egy répaszeszgyár felépitési költségei körülbelül 26,000 koronát, a berendezési költségek 40,000 koronát tesznek ki s igy az összes befektetés mintegy 66,000 korona.

Hogy már most a répafejek q.-jának tiszta értékesitést megkapjuk, állitsuk egymással szembe a bevételeket és kiadásokat.

Bevételek:

	Korona.
650 hl. absz. szesz eladási ára à 37 K. 50 f.	24,375·—
650 hl. absz. szesz után bonifikáczió à 6 K.	3,900·—
650 hl. absz. szesz után fogyasztási jutalék a 2 K.	1,300·—
Répaszelet értéke 1 q. répafej után à 20 f.	2,600·—
összesen	32,175·—

Kiadások:

A szeszgyári épületek, 26,000 K. után 5% kamat és 2% törlesztés, összesen 7%	1,820·—
Berendezés 40,000 K. után 5% kamat és 5% törlesztés, összesen 10%	4,000·—
Gépész és szeszfőző fizetése 93 napra à 5 K.	465·—
14 napszámos a 1·40 K. 93 napra	1,822·80
Tüzelőanyag 93 napra à 24 K.	2,232·—
Sörélesztő naponta 20 kg. à 20 f. 93 napra	372·—
Kénsav naponta 30 kg. à 8 f. 93 napra	223·20
Petróleum naponta 2 kg. à 40 f. 93 napra	74·40
Kenőolaj naponta 3 kg. à 60 f. 93 napra	167·40
Apró kiadásokra naponta 1 K. 93 napra	93·—
Javitási költségek	400·—
Összesen	11,669 80

marad tehát a kiadást a bevételből levonva, a 13,000 q répafej értékesitésére 20,505 K. 20 f., vagyis *tehát 1 q répafej értékesülne 1 K. 57 fillérrel.*

Természetes, hogy ezen eredmény a szesz ára, valamint a répafejek czukortartama szerint is változik. Ha a szesz ára alacsonyabb, vagy a répafejek kevesebb czukrot tartalmaznak, az értékesités rosszabb, mig ellenkező esetben jobb leend.

A czukorrépafejekből előállitott nyers szesz élvezetre közvetlenül nem alkalmas, minthogy igen sok kozmás olajat tartalmaz. Ez okból a nyers szeszt raffinálni kellene. Ez azonban 650 hl. szesznél nem fizeti ki magát, a miért is legczélszerübb a nyers szeszt valamelyik szeszraffineriának eladni.

Zalka Zsigmond.

IRODALOM.

Gazdasszonyt képző tanfolyam. Irta: *Grasseli* Miklós földmivesiskolai igazgató. Kecskemét, 1900.

A kecskeméti földmivesiskola igazgatója fenti füzetében nagyon életrevaló eszmét pendit meg, azt t. i. hogy az annyira bevált gazdasági téli tanfolyamok mintájára *a földmivesiskoláknál és az önálló gazdasági tanfolyamokkal kapcsolatban gazdasszonyt képző tanfolyamok is szerveztessenek*, olyformán, hogy a téli tanfolyam részére szolgáló berendezések nyáron át vagyis márcziustól októberig a gazdasszonyképzésre fordittatnának.

Ilyen tanfolyamra 25 növendék lenne felvehető, kik egy erre alkalmas asszony felügyelete alatt állanának és ott a háztartás különböző ágaiban rendszeres oktatást nyernének. Szerző részletesen megokolja ezen tanfolyamok szükségét s kimutatja azt is, hogy azok fentartása csak aránylag csekély költséggel járna, minélfogva teljesen elismerve a felhozott érvek helyes voltát, csak azt kivánjuk, hogy az első ily tanfolyam mielőbb létesittessék.

A bár csekély terjedelmü, de tömör tartalmu füzetet pedig különösen *nőegyleteink* szives figyelmébe ajánlom, mert teljesen osztom a tisztelt szerző azon nézetét, hogy ily tanfolyamok létesitése, felügyelete és pártolása által a nőegyletek czélja és programmja is értékesebbé és tartalmasabbá válna.

Hensch Árpád.

Könyvpiacz.

A jövő vámpolitikája és uj vámtarifánk. Az OMGE. vámügyi-bizottsága megbizásából irta: *Rubinek* Gyula, az OMGE. ügyvezető titkárja.

Tartalma:

1. rész. A jövő vámpolitikája.

1. Viszonyunk Ausztriával. 2. A mult vámpolitikája. 3. A szerződéses vámpolitika keletkezése. 4. A kereskedelmi forgalom alakulása. 5. A szerződéses politika hatása gazdasági életünkre. 6. A vámvédelem szüksége és jogosultsága. 7. Érvényben lévő kereskedelmi szerződéseink s azok rendszere. 8. A jövő kereskedelmi szerződései. 9. Kössünk-e a jövőben kereskedelmi szerződéseket? 10. Mit tartalmazzanak a kereskedelmi szerződések? 11. Mit ne tartalmazzanak a kereskedelmi szerződések? 12. Kapcsolatos kérdések. 13. Vámtarifa és Vámtörvény. 14. Uj kivánalmak a vámszövetség megujitásával kapcsolatban. 15. Közös vagy önálló vámterület. 16. Összegezés, határozati javaslat.

II. rész. Az uj vámtarifa.

1. Az uj vámtarifa beosztása. 2. A vámvédelem mérve. 3. Vámjavaslatok. *a)* Déligyümölcs. *b)* Gabona és hüvelyesek, liszt és őrlemények, rizs. *c)* Főzelék, gyümölcs, növények és növényrészek. *d)* Vágó és igásmarha. *e)* Más állatok. *f)* Állati termékek. *g)* Zsiradékok. *h)* Zsiros olajok. *i)* Italok. *k)* Eledelek. *l)* Pamut, len, kender, jutta, gyapju, selyem és korpa. 4. Az uj vámtarifa agrárvámjai.

III. rész. Táblázatok.

I. Ausztria és Magyarországnak, mint közös vámterületnek, külön-külön a külfölddel való, egymásközti és külön-külön összes külkereskedelmi forgalmának alakulása. II. A közös vámterület külkereskedelmi forgalma 1892—1898. mennyiség. III. A közös vámterület külkereskedelmi forgalma a fontosabb államokkal. IV., V., VI., VII. Osztrák-magyar Monarchia külkereskedelmi forgalma a vámtarifa főcsoportjai szerint. VIII. A közös vámterület őrlési engedélylyel behozott buza és kivitt liszt fergalma 1890—1899-ig. IX. A közös vámterület forgalma nyers anyagok és gyártmányok szerint. X. Fontosabb államok külkereskedelmi forgalmának alakulása 1890—1899-ig. XI. Fontosabb államok nyerstermény vámja. XII. Magyarország külkereskedelmi forgalma 1891—1898. mennyisége. XIII. Magyarország külkereskedelmi forgalma a fontosabb államokkal. XIV., XV., XVI., XVII. Magyarország külkereskedelmi forgalma a vámtarifa fő-

csoportjai szerint. XVIII. Magyarország külkereskedelmi forgalma nyersanyagok és gyártmányok szerint. XIX. Fontosabb nyerstermények forgalma a közös vámterület külkereskedelmében. 320 oldal. A Stephaneum nyomása. Ára: 10 K. Kapható az OMGE.-nél, Budapest IX., Üllői-ut 25.

Dr. Baross János: Idegenek birtokszerzése. Ára 3.—

Bársony István: Erdőn-mezőn. — Második kiadás. Ára 5.—

Bukuresti B. János: Gazdasági számoló tanuló és gyakorló gazdák számára. — Irta: Bukuresti B. János tanár a kassai m. kir. gazd. tanintézeten. — I. rész. Számtan. Ára füzva 3.— Vászonkötésben 4.—

Jelentése és V. évi zárszámadása a debreczeni Szőlő- és Bortermelő-Szövetkezet igazgatóságának és felügyelő-bizottságának az 1899. évről.

Réti János: A kisgazda tanácsadója gazdasági növénytermelésben s a rétek és legelők ápolásában. Ára 1—

Sierbán János: A kendertermelés és áztatás. Husz ábrával. Ára 1.—

Mitteilungen des schweizerischen Bauernsekretariates. Nr. 7 u. 8. gr. 8⁰.

Naumann, Vorst. Dr. Ueber die Untersuchung der Milch auf Fettgehalt mit dem von der Firma Carl Zeisz, Jena, hergestellten Wollnyschen Milchfett-Refractometer. Eine eingehende Beschreibung der dazu nötigen Hilfsmittel und Apparate, der Arbeitsweise und der Zusammensetzung der nötigen chemischen Reagentien. gr. 8⁰ (24 S.) —.30 Pf.

Pilsner, Paul: System der Pferde-Gymnastik. 4 Aufl. gr. 8⁰ (XVI., 95 S.) Geb. in Leinw. 2·— M.

Saehsze, Dr. Rud.: Leitfaden der landw. Chemie für den Unterricht an landwirtschaftlichen Schulen und zum Selbstunterricht. gr. 8⁰ (VIII. 158. S. mit Abbildgn) Geb. in Leinw. 2.50 M.

Schneider Johs.: Praktische Winke zur Zucht der Frühgemüse in Mistbeeten, Treibkasten, Glashausern u. zum Bau dieser Treibraume für Landwirthe, Gärtner u. Gartenbesitzer. gr. 8⁰ (134. S. m. Abbildgn) 1.30 M.

Teichert Osk.: Gartnerische Veredelungskunst, m. Berücksicht der Obstbaumzucht. 3. Aufl. mit 33 Textabbildgn.

Walther's landwirtschaftliche Tierheilkunde. Für landw. Schulen u. zum Selbststudium für Landwirte. 7. Auflage. gr. 8⁰ (X. 379 S. mit 200 Holzschn. u. 1 Taf. 4.— M. geb. in Leinw. 4.50 M.

Friedrich Alb.: Die Sonnenblume (Helianthus annuns.) 12⁰ (19 S,) —.50 Pf.

Geflügel-Zeitung, Leipzig. Organ für alle Geflügelzüchter deutscher Zunge. 1. Jahrgang. Marz 1900. Febr. 190.. 12 Hafte gr. 8⁰. 1. u. 2. Hft. 32 S.) 1.25 M.

Gerber, Dr. Nic.: Die praktische Milch-Prüfung einschliessend die Kontrolle des Molkereibetriebes 7. Aufl. m. 23 Abbildgn. und 4 Tabellen, gr. 8⁰. (IV., 128 S.) 2.— Mark

Landwirtschaft, die, in Bosnien u. der Hercegovina. Mit 21 Kartogrammen, 14 Diagrammen u. 10 Bildertafeln. Hergbn. von der Landesregierung für Bosnien und Hercegovina. Lex. 8⁰ (IX., 379 S.).

M*aas* A.: Leitfaden der landwirtschaftlichen Chemie. 2. Auflage. 8⁰. (VIII., 184 S. mit 10 Abbildungen. Geb. in. Leinw. 1.80 M.

Michaelis, Bhold.: Merkbüchlein für Hühnerzüchter. Enth. die goldenen Regeln der Hühnerzucht. Nach den Meistern der Neuzeit kurz zusammengestellt. (4. Umschlag-Aufl.) gr. 16⁰. (54 S.) —.30 Pf.

Capus J. L'Observation du black-rot. In — 8⁰ 15 pages.

Cazeaux-Cazalet G. Traitement du black-rot et du mildion aux moments opportuns. In-8⁰, 8 pages.

Cosset O. Petit Guide pour l'emploi rationnel des engrais chimiques. Petit in-8⁰, 12 pages.

Lindet. Les Origines du moulin à graius. In — 8⁰, 42 pages avec fig.

Paul Boncour J. Le Federalisme économique. Etude sur les rapports de l'individu et des groupements professionels. Préface de M. Waldeck-Rosseau. In-8⁰, VIII. 398 Pages.

Ruitze Th. Traité élémentaire de comptabilité agricole, à l'usage des cultivateurs, des éléves écoles primaires supérieures et des écoles pratiques d'agriculture. 2e édition, entièrement refondue. In-8⁰, 45 pages. 1.15 Fr.

Ardant Gabriel. Le Socialisme contemporain et la propriété (aperçu historique). In-16, 63 pages. 60 cent.

Dehérain P. P. Culture de la betterave fourragère. In — 16, 32 pages.

Danzel Joseph. Traité pratique de viticulture (Reconstitution des vignobles: Porte-greffes; Greffages; Culture et Maladies de la vigne; Description des cépages français de cuve et de table). 2e édition. Petit in-8⁰. II. — 208 — XII. pages. 1.50 Fr.

Loiseau Georges. Alcoolisme et Réforme sociale (thèse). In — 8⁰. 177 pages.

Mezőgazdasági háziipar.

Az egyre sulyosbodó gazdasági viszonyok közt, hogy a gazda jövedelmét fokozhassa, minden munkát meg kell ragadnia, ami jövedelmet hoz a házhoz, vagy amely munka által legalább is kész kiadástól szabadul meg. Különösen a téli időt, midőn a külső munka ugyszólván teljesen szünetel s a gazda és családja a gazdaság körül alig talál foglalkozást, van hivatva értékesiteni a mezőgazdasági háziipar.

Ezen idő legalkalmasabb arra, hogy a földmivelő nép a gazdaságában termelt nyers anyagot jobb és könnyebb értékesités végett feldolgozza s a gazdaságában szükséges eszközöket kijavitsa, esetleg elkészitse. Igy a szükséges hiányzó vagy elhasznált eszközöket, melyeket a gazda némi utbaigazitás mellett maga is előálithat, a külső gazdasági munkák szünetelése alatt minden készpénzkiadás nélkül pótolja. Már pedig az nagy szerepet játszik a kisgazdánál, hogy télviz idején, mikor a kereset ugyis a minimálisra csökken, minél kevesebb készpénzkiadás terhelje. Sőt, ha szorgalmasan utána lát, a háziipar üzésével még felesleget is termel egyes dolgokból, aminek értékesitése után, ha nem is sok, de mégis csak valami hasznot lát.

A jelenlegi földmivelésügyi miniszter számtalan intézkedésével adta tanujelét annak az igaz, őszinte érdeklődésének, melylyel a földmivelő nép boldogulása iránt viseltetik. Ezen nagy jelentőségü intézkedések között kiváló helyet foglal el a mezőgazdasági haziipar fejlesztésére irányuló kezdeményezése.

Az 1898/99. év telén a népies gazdasági előadásokkal, illetőleg gazdasági tanfolyamokkal kapcsolatban szórványosan rendezett háziipari oktatás biztató eredménye folytán a földmivelésügyi m. kir. miniszter a mezőgazdasági háziipari oktatásnak az egész országra való kiterjesztését vette fel programmjába. A mostani tél folyamán ennek folytán a gazd. egyesületek, gazdakörök, földmivesiskolák és vándortanárok által már több mint 130 mezőgazdasági háziipari tanfolyam lett szervezve, ezeken 3000 kisgazda vett részt, akik közel 60,000 különböző tárgyat készitettek. Az oktatás felölelte a kosárfonást, a kefe- és seprükötést, szalma- és gyékényfonást, méhkas- készitést, gyümölcscsomagoló ládák, gazdasági eszközök részeinek, gazdasági és kerti kézi eszközök készitését, továbbá a nők részére a kerti termékek, zöldség- és gyümölcsfélék aszalását, konzerválását, gyümölcsízek, gyümölcssajtok, tarhonya stb. közfogyasztás tárgyát képző czikkek készitését s azok értékesitési módjait. Tanfolyamonként a felsorolt háziipari ágakból az oktatás csakis az azon vidéken divó vagy ott haszonnal meghonosithatókat ölelte fel.

Az egyes ipari ágaknál csakis azon tárgyak készitésének oktatása lett felvéve, melyek által a gazda terményeit előnyösebben értékesitheti s amelyeknek beszerzése vagy nehézségbe ütközik, vagy aránytalan magas áruk által egyes termelési ágak fejlődését bénitották meg.

Igy például a kosárfonásnál első sorban a kocsikas, takarmányozó, gazdasági és kerti terményék hordására alkalmas, továbbá gyümölcs, szőlő és baromfi szállitásához szükséges kosarak készitésének oktatására volt a fősuly fektetve. Ez utóbbi kosarakból még ezidőszerint is nagy összeg vándorol ki a külföldre s mig egyrészt tehát ezen összeget tartjuk vissza, másrészt a gyümölcsöt és a baromfi értékesitésének ilyetén módjával való megismertetése folytán, ezt a kisgazdáinknál legnagyobb részt parlagon heverő kincset hozzuk forgalomba.

A jövedelmező háziipar alapfeltétele első sorban a szükséges munkaerő. Ez kétségtelen, hogy nagy bőségben áll rendelkezésre, amenyiben a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság téli ideje, a gyermekek- és öregeknek az esztendő legnagyobb része munka nélkül meddőn megy veszendőbe.

A második alapföltétel, mely az ipari tevékenységhez szükséges, a bőséges és olcsó nyersanyag. Itt bátran mondhatjuk, hogy uszunk a bőségben s igen gyakran a nyersanyag a szállitási költséget ki nem birván, mint értéknélküli anyag pocsékolódik el; de meg mezőgazdaságunknak igen sok terménye szinte kinálja magát a feldolgozásra. Amintbogy ez itthon nem igen történt meg, a nyers anyag szépen kivándorol a külföldre s mint kész árut drága pénzen vásároljuk vissza.

A tanfolyamokon készült tárgyakból Budapesten f. év május hó 2-tól bezárólag 6-áig kiállitás tartatott, hol közel ezer háziipari tárgy lett bemutatva. Igy a *vesszőmunkákból*: kocsikasok, kocsiülések, takarmány-, répa-, burgonyahordó kosarak, gyümölcs-, szőlő-, baromfi szállitó kosarak, párszáritó, tyukboritó és ültető kosarak, kerti szék és asztal, háti-, kar- és ruhakosarak, fáskosár stb.

Szalmafonásból: szakajtók több formában, lábtörlők, haczukák, üvegvédők, szalmakalapok s különböző fonások.

Gyékényfonásból: gyékény, szőnyegek és fonás, kerti székek, szatyorok, gyékény-kalap, papucs, méh-kaptár, pinczetok, lábtörlő, üvegvédő, tálcza, kenyértartók, különböző alaku és czélu kosarak, cserépboritó, női munka és virágkosarak.

Kukoricza-csuhéból: lábtörlők, diszkosarak, virágkosarak és tálczák, székfonások.

Nádfonások.

Seprü- és kefemunkákból: czirok- és vesszőseprük, ruhakefe, seprü, czirok- és gyökér-suroló kefék, ló- és marhatisztitó kefék lószőrbül, sár-, kenő- és fényesitő kefék, portörlő kefék, meszelők.

Faragó munkákból: szekér, kocsi, talyiga és gazdasági gépek különböző farészei, lőcs küllő, hámfa, záp, rudfej stb. faragása, favilla, gereblye, lapát, kézi eszköz nyelek, járom, saraglya, vonószék, sorhuzó, szénamérleg, dugók, sártisztitó, szarv idomitó,

Asztalos-munkákból: gyümölcscsomagoló ládák, méhkaptárak, vályog- és téglaformák, fogas, szék, istálló-lámpás.

A háziipari tanfolyamok szervezésénél első sorban a vidéken már üzött háziipari ágak oktatása vétetett fel, hogy ez kellő szakavatott tanitók vezetése mellett fejlesztessék, igy egyes vidékeken a szalma-kalapkészités foglalkoztatja déli időben a földmivelő népet, pl. Balmazujváros és környékén, itt tehát egy ügyes tanitónő vezetése mellett öt hónapig tartó szalmakalapfonó tanfolyam tartatott, épen igy a gyékényfonás stb. ágaknál.

A nők részére szervezett tanfolyamokon, mint az fentebb is emlitve volt, a zöldségek és gyümölcsök jobb értékesithetés czéljából feldolgozása lett bemutatva, terményeink kitünő minősége s hazánkban divó izletes elkészitési mód mindenesetre felette áll a külföldről behozott, nagyobb részt gyári módon előállitot zöldség és gyümölcskonzerveknek s e téren a helyes utmutatás s a kereskedelmi forgalomban beváló s megkivánt csomagolási mód alkalmazásával minden esetre ki is fogja azokat szoritani. Az oktatás tehát ily irányban folyt, hogy a termények lehetőleg házi uton elkészitve, esetleg értékesitési szövetkezetek által hozassanak a kereskedelmi forgalomba.

Ezen háziipari oktatás fejlesztése érdekében kifejtett akcziónak mindenesetre maradandó hatása csak ugy lesz, eredményre csak az esetben számithatunk, ha a készült tárgyak értékesitésére is megadjuk az irányt és módokat.

A helyi keresletnek örvendő tárgyakon kivül itt első sorban azon czikkek jönnek számba, melyekből tömeges mennyiség szükségeltetik, igy szőlő, gyümölcs, baromfiszállitó-kosarak, czirok-seprük, gyékényszalma-fonások; ezek legnagyobb része a a szokásos vagy meghatározott minták szerint

készülnek s jönnek a forgalomba; ezek szállítását azután a gazdák szövetkezeti alapon szervezkedve vállalnák el, a megrendelést pedig a nagyobb városokban szervezendő minta raktárak közvetítetnék. Nagyobb forgalmu vasuti állomásokon raktárak létesíttetnének szőlő- és gyümölcsszállító-kosarakból, hol a termelők a vasuti igazgatóság által előírt szállító kosarakat közvetlenül szerezhetnék be.

A földmivelő nép nagy érdeklődését a tanfolyamok iránt legjobban mutatja az, hogy az egyes tanfolyamokra, bár a létszám oktatás szempontjából 20—25-ben lett megálapitva, tekintettel a tömeges jelentkezésekre, sokszor kétszer, sőt háromszor annyit is kellett felvenni.

Az ipari ágak elsajátitására leginkább 15—20 éves koru ifjak jelentkeztek, kiknek tanulékonysága semmi kivánni valót sem hagyott hátra.

Számtalan ifju, kit családja távoli községekből küldött a tanfolyamra, egyes ágakban mint kész mester távozott s az otthon maradt családtagokat és falubelieket már ő tanitotta a munkára, igy öregbitve a tanfolyam hatását.

A feles számban készült tárgyak, mint például gyümölcs-, szőlőszállító kosarak stb. legtöbb helyen közösen lettek értékesitve s egyes tanfolyamok közvetlen termelőktől oly tömeges megrendelést kaptak, hogy annak megfelelni nem voltak képesek.

A mezőgazdasági háziipar üzése fogja rávezetni a földmives népet gazdasági és kerti terményeinek oly értékesitési módjára is, mely annak értékét nagyban emelvén, szép haszonnal fizeti meg a reá forditott fáradságot.

Igy érti meg majd a földmives azt a bölcs mondást, hogy „markolj csak keveset, de azt jól megszoritsd, ne a földet, hanem a munkát szaporitsd“, mert tapasztalja majd, hogy nemcsak a drága pénzen vásárolt föld szaporithatja a jövedelmét, hanem céltudatos, helyes irányu munkálkodással, minden pénzbefektetés nélkül is meglévő földjéből terményeinek jobb értékesithetése folytán több és biztosabb jövedelmet képes előteremteni.

Keller Gyula.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

211. kérdés. Németországbeli vevőnek itt helyben átvéve és kifizetve 29 darab teljesen és 1 drb félig kihizott tarka ökröt adtam el, utóbbit azzal a megjegyzéssel, hogy menni nem tud, mivel a hátulját nem birja, jobban nem hizik és azért, mindamellett, hogy 640 kg.-ot nyom, 200 kor.-ért eladó; a vevő jelenlétében az ökör szekéren szállittatott a vasutra.

Nyolcz nap mulva németországbeli vevőm arról értesitett állatorvosi bizonyitvány kiséretében, hogy a menni nem tudó 200 koronás ökör Nürnbergben gümőkórosnak találtatott és összes husa, mint kevésbé értékes, csakis a szabadszékben (Freibank), hatósági felügyelet mellett volt elárusitható.

A német vevő követel azért — minden igazolás nélkül — 100 kor. kárpótlást.

Továbbá állatorvosi bizonyitványnyal igazolja, hogy a teljesen kihizlalt 29 darab ökör közül is 1 drb gümőkórosnak találtatott s hogy ennek folytán tüdeje, bendője, mája, lépe, mell- és hashártyája megsemmisitése után, összes husa a városi szabadszékben árusittatott el, melyért összesen 228 márka 23 pf. készpénz folyt be. Az ökröt német vevőm 295 márkáért = 354 korona, egy müncheni mészárosnak adta el, ennélfogva a visszkereset 66 márka 77 pf.

Nagyon feltűnő az, hogy német vevőm az ökörért itt helyben 354 koronát = 295 márkát fizetett és Münchenben is állitólag 295 márkáért adta el, azaz ugyanannyiért, mint ahogy azt Magyarországban megvette.

Törvény értelmében köteles vagyok-e 100 koronát az egyik és 66 márka 77 pf.-t a másik ökör után megtéritení; vagy egyáltalában ily esetben mi az igazság, mi a szokás?

Sch. E.

212. kérdés. Hátas lovamon, — amely 9 éves kancza, de fedeztetve még nem volt, már évek óta minden évben április 15 dikétől körülbelül julius 15-dikéig egész testén czalánkütegszerű apró daganatok képződnek. Ezek nagymérvű viszketegséget okoznak ugyanyira, hogy sörénytől és farkát, sőt szőrét, is különösen nyakáról egészen ledörzsöli.

Már eddig szakértő állatorvosi rendeletre többféle külső és belső gyógymódot alkalmaztunk, — de ez többnyire jelentéktelen hatást eredményezett.

Tavaszszal és nyáron gyenge lucznrmát is etetek vele, hogy vérét ritkitsam, — baja ennek daczára minden évben a jelzett időben pontosan ismétlődik; julius végén a czalánkütegs igy a viszketegség is magától megszünik, a kihullott szőr, sörény, lassan nőni kezd, összszel és télben lovam teljesen normális állapotban van.

Azon időszakban, midőn betegsége tart bár étvágya teljesen megvan, — a különben igen élénk temperamentumu ló — bágyadt, az istállóban napközben is hever. Betegsége daczára kitüno kondicióban van.

Kérek tanácsot és utasitást, micsoda belső és külső gyógymódot alkalmazzak, hogy betegségétől megszabaditsam. *H. B.*

213. kérdés. A tejszállitmány a vonat érkezése előtt mennyi idővel kell, hogy hamarább az állomáson legyen. Véleményem az, hogy ha jelzéskor már ott van, elég idő van még a feladásra, de a vasuti hivatalnok állitása az, hogy a tejnek ötnegyed órával indulás előtt, az állomáson kell lennie.

Tartozik-e a kocsis, aki a tejet szállitja, a vonatot megvárni és a tejet a kocsiba berakni?

214. kérdés. Miképen és mivel kell a pulykát hizlalni? Próbáltuk tömni kukoriczával, de ez sikertelen maradt. *B. M.*

Felelet.

Kártérités gümőkóros vágómarhákért. (*Felelet a 211. számu kérdésre.*) A kérdéshez csatolt két állatorvosi bizonyitvány szerint kétségtelen, hogy a levágás után kifogasolt két állat gümőkórban szenvedett és pedig olyfokban, hogy miatta a hust csak bizonyos megszoritó feltételek alatt és jóval alacsonyabb áron lehetett közfogyasztásra bocsátani. A vevő ilyen módon kárt szenvedett, melyet természetszerűleg az eladó által megtéritettni óhajt és pedig azon az alapon, hogy a gümőkór ugy Németországban, mint Magyarországon (itt mirigykór v. üzekedési düh név alatt) a törvényes szavatossági fóhibák közé tartozik. Miután mindkét fenforgó esetben nem szenvedhet kétséget, hogy az állatok gümőkórosak voltak és az is bizonyos, hogy a betegség már régi eredetű volt, azért — föltéve, hogy az állatok azonosága be van igazolva — az eladót mindenképen terheli a kártérités kötelezettsége.

Az a körülmény, hogy az egyik állatot olcsóbban adta el, egymagában nem menti fel ezen kötelezettség alól, mert abból, hogy a vevő mégis megvette az állatot, az látszik, hogy nem igen gondolt olyan belső bajra, mely miatt a hus nem alkalmas a közfogyasztásra. Az eladót csak akkor nem terhelné a felelősség, ha az állatot kimondottan, mint gümőkórosat adta volna el s ha az eladás azzal a kikötéssel történt volna, hogy az eladó az állat belső betegségeiért s nevezetesen a gümőkórért nem szavatol. — *y* —.

Lovak idült bőrgyuladása. (*Felelet a 212. számu kérdésre.*) A ló, melyen évek óta tavaszszal és nyáron, főkép a sörény alatt és a farok bőrén, de a test egyéb helyein is élénk viszketegséggel párosult bőrkütés jelentkezni szokott, legnagyobb valószinüséggel *idült ekzemás bőrgyuladásban* szenved. A bántalom a hidegebb időjárás beálltával annyira javulhat, hogy az állat gyógyultnak látszik, a melegebb időjárás beköszöntésével azonban ujra jelentkezik a bőr szembetünő megbetegedése. Nem valószinű, hogy állati paraziták, nevezetesen rühatkák okozta bőrbántalom esete forog fenn, mert ez utóbbi ily hosszu idő alatt már igen sulyos kórkép kifejlődésére vezetett volna.

Az állat és a helyi viszonyok vizsgálata nélkül nem tudni, mi lehet oka jelen esetben az ekzemás bőrgyuladásnak. Mivel az állat „kitünő kondicióban, lehetséges, hogy azt az elhizás terzi hajlamossá az ekzema kifejlődésére. Nincs azonban kizárva az sem, hogy az állat tavaszszal és nyáron gyakori megázásnak, por behatásának stb. van kitéve s e mellett a bőr ápolása nem egészen megfelelő. A bőr tisztogatásának elhanyagolása, vagy ellenkezőleg igen gyakori mosás szappanos vizzel ugyancsak okai lehetnek az ekzemának.

A bántalom gyógyitása czéljából első sorban szükséges a tulajdonképeni vagy a hajlamositó okokat eltávolitani. Elhizott állatokat soványitó kurának kell alávetni, időnkint hashajtók adása, a takarmány mennyiségének apasztása és kellő mozgás biztositása által. Ha a bőr ápolásának elhanyagolása vagy a bőr nem czélszerű ápolása lenne a bántalom oka, ugy ez irányban kell beavatkozni. Ha az előidéző illetőleg hajlamositó okok eltávolittatnak, a bántalom, hacsak a bőrben sulyosabb elváltozások nem jöttek létre, okszerű helybeli kezelésre gyógyul. Ha a bőrön nedvező helyek nincsenek, czélszerű a megbetegedett bőrrészletet, a szükséghez képest a sörény, illetőleg a farok szőrének lenyirása után, bécsi kátrány-linimentummal, (1 r. kátrány, 1 r. kénvirág, 2 r. zöld-szappan, 2 r. borszesz), állatorvosi utasitás szerint kezelni. Ha ellenben nedvező helyek láthatók, azok száritó porok, kenőcsök stb. alkalmazásával előbb megszáritandók s csak azután alkalmazható a kátrány-linimentum vagy más kátrány-készitmények. *Dr. M. J.*

Tejküldemény vasuti szállitása. (*Felelet a 213. sz. kérdésre.*) A tejküldemények a vonat érkezése előtt legalább egy órával az állomason kell, hogy legyen, mivel, amidőn a vonat indulását jelzi a szomszéd állomás, nincs elegendő idő az elszámolás eszközlésére. A küldemények berakását a vasut-intézet tartozik teljesiteni; a kocsinak nem kell várni mig a vonat megérkezik, hogy a berakásnál segédkezzék. *H.*

Pulyka hizlalása. (*Felelet a 214. kérdésre.*) *A pulyka-hizlalásnak* többféle módja van, fődolog azonban az, hogy a pulyka *csak ott* hizlalható meg *nagyszerű* eredménynyel, a hol *fehenevelkedett.* Ott tengerivel 4 hét alatt szabadon tartva jobban hizik meg, mint elzárva. Több hizlaló módok ezek:

A hizlalás a *pulykatenyésztéssel szorosan kapcsolatos* s annak ugyszólván kiegészitő részét képezi és lehetővé teszi, hogy a tenyészetben összzel fölös számuvá vált pulykák jobban értékesithetők legyenek.

Azon tenyésztő azonban, ki oly kedvező viszonyok között van, hogy nagyvárosi piacz közelében lakik és pulykáit előnyösen értékesitheti, helyesen teszi, ha nemcsak a saját tenyésztéséből kikerült pulykákat használja fel hizlalásra, hanem hizlalás végett vásárol és nagyobbszabásu hizlalást fiz.

A *francia gazdák* a következőképen hizlalják a pulykákat:

A pulykahizlalást megelőzi az előkészitő időszakbeli takarmányozás, mely 8 napig tart. Ekkor a hizlalásra szánt pulykák besöltetitett helyiségbe záratnak, hogy társaikkal megismerkedjenek és a mozgás hiányát megszokják. Ezen időszak alatt takarmányul árpadara és fött répával álló keveréket kapnak, melyhez kevés mennyiségű só és egyes hizlaló-telepeken finomra őrölt faszén is adatik.

A 8 nap letelte után a pulykák továbbra is együtt hagyatnak s naponta háromszor, de mindig egy és ugyanazon időben takarmányoztatnak.

Figyelemmel vannak azonban arra, hogy egyszerre csak annyi takarmány adassék eléjük, a mennyit egy etetésre teljesen elfogyasztani képesek.

Az első etetés reggel 8 órakor, a déli 2 órakor, az esti 8 órakor szokott történni.

A hizlalás tartama alatt árpa- vagy zabdara, főtt répa és zöldségféléből álló, tejjel és vizzel felhigitott keverék szolgál takarmányul. Ehez a zsirképződés előmozditása czéljából időnkint kevés tengeridara is adatik. Megjegyzendő azonban, hogy a tengeri nagyobb mennyiségben a bőrt megsárgitja s egyuttal a hus értékét csökkenti.

Nagy figyelmet forditanak a pulykahizlalásnál a hizlaló helyiség, az etető- és itatóvályuk szigoru tisztántartására, továbbá, hogy a pulykák előtt mindig elegendő friss viz álljon. A vályukból minden etetés után a fenmaradó takarmányt kiszedik és a vályut kitisztitják, nehogy a visszamaradt tésztanemü anyag savanyodásnak indulva, a pulykáknál bélhurutot okozzon és ezáltal étvágyukat elrontsa. Az etető-vályuk gyakran léczrosrélylyal vannak ellátva, amelyen a pulykák fejüket keresztüldugva, érhetik csak el a takarmányt. Ily módon megakadályoztatik a takarmány bepiszkitása.

A leirt eljárás mellett a hizlalás 20—25 nap alatt véget ér és a hizott pulykák piaczon jól értékesithetők.

Itt megemlitek egy másik, Francziaországban szintén gyakori és divatos, töméssel való pulykahizlalási módot, mely a következő:

Tiz napi előhizlalás után, mely szemestengeri, vagy árpával történik, árpa, vagy köleslisztből, mely vajjal és fölözetlen tejjel tésztává gyuratik, ujjnyi vastagságu csikokat készitenek, ezzel naponta háromszor tömik a pulykákat.

A tömés 3-ik hetében a tésztához illatos füszerfélék, minők a törött ánizs, koriander, szekfüszeg és fenyőborókamag is szoktak hozzákevertetni azon czélból, hogy a pulykák husa kellemes izt és illatot kapjon. Ezen hizlalásmód több fáradsággal jár, de szakértők állitják, hogy az igy, töméssel hizlalt pulykák husa sokkal finomabb és porhanyóbb és a franczia piaczokon keresettebb is.

Angolországban a pulykákat léczczel elkeritett szük helyen, főtt burgonya és zöldséggel és e mellett egyenlő részben kevert árpa- és tengerilisztből készitett sürü péppel hizlalják. A lisztet lefölözött tejjel vagy vizzel keverik péppé.

A hizlalásba fogott pulykák ezen takarmányokat elkeritett helyen kivül kapják s igy a takarmányos vályuk egész a léczkeritéshez tétetnek s a pulykák átdugva fejüket, csak ugy ehetnek abból. Ez azért történik igy, hogy a takarmányt be ne piszkitsák és el ne fecséréljék.

Németországban, de Francziaország egyes vidékein is a pulykákat dióval tömik. A tömés egy töretlen dióval kezdődik s naponta egygyel szaporitva azt, 40 dióval végződik. Szinte hihetetlen, hogy a pulykák a kemény diót, mily gyorsan elemésztik.

Az inyenczek azonban azt állitják, hogy a tisztán dióval hizlalt pulyka husa olajos izü s ennélfogva ujabban a hizlalást dióval ugy végzik, hogy e mellett a pulykák tengeri- vagy árpalisztből készült tejes keveréket is kapnak.

Nálunk igen sokféle módon hizlalják a pulykákat. Házi szükségletre tömik dióval, mogyoróval, tengerivel stb., de ez a nagyobb üzletnél, vagy több pulyka meghizlalásánál nem vehető követendő például, mert az ily hizlalás nem fizetné ki magát.

Egyes pulykáknak hizlalásánál, melyeket kizárólag házi szükségletre óhajtunk hizlalni, mindenesetre a töméssel rövidebb idő alatt nagyobb hizottsági fokot érhetünk el, mint a pulykának önhizlalása által.

Azért ajánlom, hogy ily esetekben a pulyka, tengeri- és árpalisztből tej hozzáadásával készült jól összegyurt tésztacsikkal naponta reggel, délben és este megtömessék, amely tészta közé egyharmadrészben törött dió, mogyoró vagy mák, szóval dus olajtartalmu takarmány is keverhető.

A hizó pulyka sötét kamarába, vagy pinczébe helyezendő el és gondoskodni kell arról, hogy naponta, minden tömés után friss vizet kapjon.

Nálunk az eladás czéljából hizlalt pulykák leggyakrabbban az alább leirt *önhizlalási mód szerint hizlaltatnak.*

Ezen hizlalási mód tekintettel hazai aratási viszonyainkra a legjobb is, mert a tarlóról hazakerült pulykák, oly takarmányt kaphatnak, amely a gazda rendelkezésére áll s azért pénzt kiadni nem kell. A jó husban levő pulykák 25—30 nap alatt teljesen megszoktak hizni, ha hizlalásuk pontosan, megfelelő mennyiségü egészséges és tiszta takarmány nyujtás mellett történik.

Részletes utmutatást találhat a *baromfi hizlalás és a hizott baromfi értékesitése* czimü munkában, mely vász[illegible]kötésben 1 korona 90 fillérért Hreblay E[illegible] Gödöllőn kapható.

y.

Gazdasági egyesületek mozgalma.

A sárosmegyei gazdasági egyesület mult hó folyamán tartott közgyülésén terjesztetett elő az egyesület mult évi müködéséről szóló, *Lukovits* Aladár titkár által szerkesztett évi jelentés. Mint a jelentésből kitünik, az egyesület a lefolyt évben is széleskörü tevékenységet fejtett ki. *A közgazdasági ügyek terén* foglalkozott a gazdasági munkásközvetités kérdésével; tanulmányozása tárgyává tette a vármegyei munkásosztály viszonyait és azoknak a munkaadókhoz való viszonyát; az állatorvosi közszolgálat államositásáról szóló törvényjavaslat tervezetét indokolással együtt ugyancsak tanulmányozás tárgyává tette s ez ügyekben a földmivelési miniszterhez véleményes jelentést és javaslatokat intézett. *Az állattenyésztés ügyét* tenyészállatok közvetitésével és importálásával, közös csikó- és koslegelő létesitésével igyekezett előmozditani. Mozgalmat inditott egy lópatkolási tanfolyamnak Eperjesen való felállitása czéljából; továbbá egy ugyanott létesitendő sertéshizlaló-telep érdekében; a juhtenyésztő gazdák érdekében tárgyalásokat folytatott a pécsi tejcsarnok és több liptó-szent-miklósi juhturó- elárusitóval, a vármegyében termelt juhturónak értékesitésére nézve. *A növénytermelés fejlesztése érdekében* az ipari növények közül, mint a vármegye klimatikus viszonyainak legmegfelelőbbet, a len termelését igyekezett az egyesület minél szélesebb körben meghonositani; evégből a földmivelésügyi minisztertől egy lenkikészitő és lenbeváltó telep létesitését kérelmezte; a gyár Szepes-Olasziban állittatik fel s müködését még ez év folyamán megkezdi; kérelmezett s a kisgazdák között kiosztott 25 mm. rigai lenmagot. A növénytermelés érdekeit szolgálja továbbá az egyesület fogyasztási és értékesitési szövetkezete is, mely a legszélesebb körben közrehat a termények lehető legmagasabb áron való értékesitése és a gazdák által kivánt legjobb minőségü vetőmagvak közvetitése által. A mütrágyának könnyebb és olcsóbb megszerezhetését és terjesztését szintén a szövetkezet eszközli, még pedig igen szép sikerrel, amennyiben az elmult esztendőben is kb. 100 vaggon mütrágyát vásároltak tőle a kisgazdák. A *gyümölcstermelésnek terjesztése* czéljából, a földmivelésugyi kormánytól kérelmezett több ezer külömböző faju gyümölcsojtványt osztott ki az egyesület a kisgazdák között: a gyümölcsszedést, osztályozást, csomagolást és szállitást tárgyazó füzetekből pedig mintegy 400 drbot tagjai között. A megye gazdaközönségére oly kiváló fontossággal biró mezőgazdasági szesztermelés és szeszértékesités ügyének előmozditását is feladatává tüzte ki az egyesület s e téren is a legélénkebb munkásságot fejtette ki. Az egyesület által nemrég létesitett s ma már *országszerte ismert fogyasztási és értékesitési szövetkezet* a mult év folyamán ugy tagjai számában, valamint befizetett részvénytőkéjében és elért üzleti forgalmában ismét örvendetes nagyobbodást mutatott. A szövetkezetnek az 1899-iki üzletév végén volt: üzletrésze jegyezve 3435, taglétszáma 2457, fiókja 29, önálló szövetkezet, mint tag 7, befizetett részvénytőke 12,281 frt; az üzleti forgalom; bevétel 146,364 frt 24 kr., kiadás 143,776 frt 94 kr., összforgalom 289,741 frt 18 kr., átlag havi forgalom 24,00 frt; a szövetkezet fiókjai ezidőszerint is folyton szaporodnak. Az egyesület által az 1898. évben létesitett tejcsarnokba jelenleg 22 tejtermelő 600 db tehén után körülbelül 3000 liter tejet szállit. A mult év folyamán rendezett népies gazdasági előadásokon, melyeket 20 községben *Lukovits* Aladár titkár és *Havas* Jakab állatorvos tartottak, 1570 hallgató vett részt, az előadásokat tartalmazó füzetek 2400 példányban osztattak ki. Végül felemlitjük, hogy az egyesület a gazdasági közérdek szempontjából a vármegye törvényhatóságát megkereste aziránt, hogy a vármegyei mezőgazdasági bizottság teendőit 1900-tól kezdődőleg az egyesületre ruházza; a törvényhatóság ez ajánlatot elfogadta, ezirányban a tárgyalásokat meginditotta s az egyesület kivánságát teljesiteni késznek is nyilatkozott. Az egyesületnek a lefolyt év végén összesen 578 tagja volt és pedig: 14 alapitó tagja, 96 rendes tagja, 97 kedvezményes tagja és 381 vármegyei községi pártoló tagja; vagyona 19,748 K. 99 fillért tett ki.

A torontálmegyei gazdasági egyesület f. hó 14-én tartotta Nagy-Becskereken *rendes félévi közgyülését* a következő tárgysorozattal: 1. Uj tagok felvétele; 2. határozathozatal a vármegye több községében létesiteni szándékolt gazdakörök szervezési módja tárgyában; 3, az 1900. évben megtartandó szarvasmarhadijazások helyének megálllapitása; 4. az egyesület ujonnan kidolgozott alapszabályainak bemutatása stb. A gyülés tárgyalásait legközelebb ismertetjük.

A barsmegyei gazdasági egyesület e hó 3-án *rendes közgyülést* tartott, mely alkalommal többek közt a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének az uj vámtarifákra vonatkozó határozati javaslata is tárgyaltatott. *Ordódy* Lajos egyl. tag inditványára a javaslatot elfogadták, habár szerinte vannak benne oly pontok, melyek szorosan nem tartoznak a vámügyhöz s fontosnak tartja, hogy a vámtarifa részletesebben dolgoztassék ki; erre nézve pedig a *Rubinek* munkájában felsorolt vámtarifa vétessék alapul.

A tolnamegyei gazdasági egyesület f. évi junius hó 4-én Szegzárdon vásárral egybekötött *tehén és üsződijazást*, rendez, kizárólag a „bonyhádi“ elnevezés alatt ismert tájfajta szarvasmarha részére. A dijazás czélja egyrészt a kistenyésztők körében az igyekezet fokozása, másrészt az, hogy a birálatnál kiszemelt jobb minőségü állatok, mint tenyészanyag a vármegye területe részére biztosittassanak. Dijatatni csak tolnamegyei kistenyésztők állatjai fognak; a dijazás czéljaira összesen 3600 korona tüzetett ki.

A csongrádmegyei gazdasági egyesület mult hó 29-én tartotta meg saját helyiségében *rendes éves közgyülését*, *Csucs* Antal elnöklete mellett és a tagok érdeklődésével. A közgyülésen tudomásul vették *Mátéffy* László egyesületi titkár gonddal összeállitott éves jelentését mely az egyesület igazgatóságának mult évi tevékenységével és részben az évi munka programjával is beszámol s amelyből emlitésre méltó az, hogy a mai igazgatás 5 éve alatt

az egyesületi tagok száma csaknem megháromszorosodott és hogy az elsikkasztott 1200 forint alapitványi pénzből eddig már csaknem 900 frtot pótoltak vissza a mellett, hogy az egyesület mindenféle gazdasági érdek előmozditására is sokat költött el az utóbbi 5 év alatt; azt is felemliti a jelentés, hogy immár megalakul az egyesület ingyenes népkönytára is mintegy 600—700 kötet részint szépirodalmi, részint gazdasági szakkönyvvel és a jövő ősztől fogva már rendelkezésére is áll majd a tagoknak.

A **Nyitramegyei gazdasági egyesület** által a folyó évben XVIII-szor rendezett nemzetközi érsekujvári lóvásárnak igen élénk forgalma volt. Eladatott 630 drb ló 315 frt átlagárban. A tenyésztők igen jól értékesitették lova kat. Vevők voltak: Szabadkáról, Temesvárról, Szegedről, Kassáról, Budapestről, Pozsonyból, Bécsből, Prágából, Berlinből, Boroszlóból stb. A jövő évi XIX. lóvásár szintén május hó első hétfőjén s az ezt megelőző vasárnap délutánján fog megtartatni. Istállók és lakások s mindennemü a vásárra vonatkozó felvilágositásokkal az érsekujvári rendőrkapitányi hivatal készséggel szolgál.

A **szlavon gazdasági egyesület** folyó évi május hó 26-án tartja Eszéken *évi rendes közgyülését* szentkatolnai *Cseh* Ervin miniszter és OMGE.-i alapitó tag elnöklete alatt, mely alkalommal az egyesület 25. évfordulóját ünneplik. A közgyüléssel kapcsolatban egy *mezőgazdasági gépkiallitás* rendeztetik, a melyen az egyes gépek munkaközben bemutattatnak; tervbe van továbbá véve az egyesület mintaszerüen berendezett heremagtisztitó állomásának bemutatása is. A közgyülést megelőzőleg *szarvasmarhatenyésztési anketet* rendez az egyesület f. hó 25-én, amelyen az előadói tiszttel *Steinhausz* Frigyes uradalmi ispán és az OMGE. tagja bizatott meg. Az előadói javaslat szerint a szlavon gazdasági egyesület leghatározottabban a magyar marha tenyésztése mellett foglal állást Szerémmegyében. Ugy a szarvasmarhatenyésztési anket-, valamint a közgyülésnek nagy érdeklődéssel néznek elébe az érdekelt vidéki gazdák.

Egy uj gazdasági törvényjavaslat.

Az állatorvosi közszolgálat államositása a czime és tárgya annak a törvényjavaslatnak, amelyet *Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszter mult kedden a képviselőház elé terjesztett.

Régen készül ez a javaslat. De a hosszu előkészitésnek legalább megvolt az a jó oldala, hogy egynémely gazdasági egylet utján, különösen pedig az Országos Magyar Gazdasági Egyesület utján közvetlen alkalma volt annak megalkotására a gazdaközönségnek is befolyni.

Annak idején, amikor a földmivelésügyi miniszter a törvényjavaslat tervezetét véleményadás végett az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek megküldötte, közöltük azt egész terjedelmében. Ez felment bennünket attól, hogy most részleteiben is ujból ismertessük. A részletek különben is másodranguak azon kardinális elv mellett, mely az egésznek kiindulásául, alapjául szolgál s mely elv statuálása már egymagában teljes mértékben megadja e törvényjavaslatnak ugy gazdasági, mint kulturális jelentőségét.

Állatorvos és pedig a modern és széleskörü állatorvosi tudomány ismereteiben elméletileg és gyakorlatilag képzett állatorvos az állategészségügyi igazgató minden hatósági fokozata mellett: ez a dolog természetesnek és egyszerünek néz ki. De csak végig kell tekintenünk az országon, hogy belássuk, milyen hézagosan van meg nálunk jelenleg az állategészségügyi igazgatásnak ez a legelső feltétele.

Az 1888-ban alkotott állategészségügyi törvény is számolt azzal, hogy az állatorvosi tudomány egészen speciális szakismeret, melylyel a hatóságok egyáltalán nem birnak s mely nélkül az igazgatás meg nem próbálhatja az állati járványok elleni védekezést. De ez a törvény megelégedett azzal, hogy csak *kötelezte* a hatóságokat az állatorvosok alkalmazására.

Hogy ennek mi lett az eredménye, arról rendkivül érdekes képet nyujt az a kimutatás, melylyel a földmivelésügyi miniszter a törvényjavaslat indokolásával kapcsolatban feltünteti a jelenlegi állatorvosok számát, eloszlását, viszonyitva a gondjaikra bizott területek és állatlétszám nagyságához. Ha ezt látjuk, csodálni lehet, hogy még annyira is türhetők állategészségügyi viszonyaink, a milyenek ma.

De épen itt van a jelenlegi törvényjavaslat legnagyobb értéke s itt van a főkülönbség az 1888: VII. t. cz.-nek és e törvényjavaslatnak az állatorvosi szolgálatra vonatkozó rendelkezései között. Ez a törvényjavaslat már nem kötelezi többé a hatóságokat, hogy gondoskodjanak állatorvosokról, hanem egyszerüen ellátja azokat állatorvosokkal. De oly országban, melynek egyes részei gazdasági és kulturális tekintetben egymástól annyira különbözők, nem is lehet másként és Magyarországon csak ez adhatja meg a lehetőségét az egyöntetü állategészségügyi rendészetnek s az egyesek gazdasági érdekeit védő és gyámolitó igazgatás révén a gazdaságilag és kulturailag elmaradottabb részek fejlődésének.

Épen azért mi nem abban látjuk első sorban e törvényjavaslat jelentőségét, hogy az állatorvosokat állami tisztviselőkké teszi, kik a helyi érdekeltséggel szemben függetlenebb állásban lévén, megbizhatóbb tényezői lesznek az egész ország állategészségügyi és gazdasági érdekeit szem előtt tartó kormányzatnak, — bár a tervezett reformnak ebben rejlő s el nem vitatható előnyeit nem kicsinyeljük, — nézetünk szerint mégis abban van a törvényjavaslat sulypontja, hogy egyáltalán *lesz* állatorvos mindenütt.

Mert rendkivül igaza van a törvényjavaslat indokolásának, mikor azt mondja, hogy az állategészségügy csak akkor jó, ha mindenütt jó. Ha Árvában vagy Liptóban meg számos vármegyében, hol jelenleg egyetlen állatorvos áll az állategészségügyi igazgatás szolgálatában, rosszak az állategészségügyi viszonyok, grasszálnak és pusztitanak a járványok, a mai rendkivüli gyors és fejlett forgalmi viszonyok mellett sohasem lehet tudni, mikor hurczolódik el onnan a veszély Békésbe, Bács Bodrogba vagy Pestmegyébe, hol pedig 25, 40, illetve az utóbbiban 54 állatorvos őrködik az állatok egészsége felett. Ma már csak mindenütt egyformán intenziv állategészségügyi rendészettől várhatók kedvező és megnyugtató állategészségügyi állapotok, azért látjuk mi különösen ez egyformaságnak a megteremtésében az állatorvosi közszolgálat államositásáról szóló törvényjavaslat legnagyobb értékét.

De ezen alapvető intézkedésen kivül többek között van még egy igen nevezetes jó tulajdonsága a törvényjavaslatnak, mely bár csak egyes részletintézkedésekben jön kifejezésre, de kihatásában lényeges előnyök reményére jogosit.

Az állatorvosi tudományt az állattenyésztés, különösen pedig a népies köztenyésztés közvetlen szolgálatába állitja aként, hogy az I. foku hatóságok mellé kihelyezett városi és járási m. kir. állatorvosoknak nemcsak, hogy helyet biztosit a járási és városi mezőgazdasági bizottságokban, tehát az apaállatoknak köztenyésztésre való engedélyezésénél az állatorvosi szempontokat is érvényre emeli, de a községek által köztenyésztésre vásárlandó apaállatok kiválasztásánál egyenesen kötelességükké teszi a közremüködést. Kell-e hangsulyoznunk, mily nagy horderejü intézkedés ez állattenyésztésünkre nézve s hogy az állatorvosi tudomány mennyivel közelebb jön az állattenyésztéshez az által, ha nem merittetik ki az állategészségügyi rendeletnek tiltó és nagyjelentőségü czéljai mellett is sokszor zaklató rendszabályaiban, hanem közvetlen az állattenyésztés szolgálatába állván, elősegiti annak minél okszerübb fejlődését. S ha annak egyebeken kivül még az az üdvös eredménye is meglehetne, hogy az állatorvosoknak a gazdaközönséggel való ezen közvetlenebb kapcsolatba hozatala révén az állatorvosi tudomány valamennyire népszerübbé is válhatnék s annak elemei különösen az állattartó közönség kevésbé müvelt része között is lassankint köztudattá válhatnának, ez egymagában a legteljesebben indokolttá tenné a törvényjavaslatban tervezett reform iránti legföltétlenebb elismerésünket.

Hosszura terjedne, ha minden egyes részletében ismertetni és méltányolni akarnók az egész javaslatot. Van azonban még egy igen nevezetes rendelkezése, melyet szó nélkül nem hagyhatunk. A törvényjavaslat ugyanis közvetlen rekompenzácziót vár a gazdaközönségtől azokért az előnyökért, amelyek egy jó és megbizható állategészségügyi igazgatásban s az ettől várható kedvezőbb állategészségügyi s szabadabb forgalmi viszonyokban rejlenek.

A marhalevél bélyegilletékének jelemeléséről és pedig a jelenleginek kétszeresére való felemeléséről van szó. Ugy látszik, érezte a földmivelésügyi miniszter is, amit különben a törvényjavaslat előkészitése során volt alkalma nem egy oldalról hallani, hogy a bélyegilletékemelés, bár fillérekről van szó, érzékeny terhet fog róni különösen a még fillérekkel is alig rendelkező szegényebb állattartóra. Kitünik ez az ide vonatkozó szakasz indokolásából, melyben kedvezőtlen államháztartási viszonyainkra utal, mint a melyek egyenesen kényszeritették a marhalevelek bélyegilletékének emeléséből várható jövedelem igénybevételére. Az indokolás őszinte szavai után nincs okunk kételkedni a földmivelésügyi miniszternek a gazdaközönség érdekeit s kimélését szem előtt tartó őszinte törekvésében s bár sajnálattal kell látnunk, hogy az agrikulturnak elismert magyar állam közvetlen rekompenzácziót keres azért a gondoskodásért, melyben gazdasági erejének egyik legkiadósabb erőforrását, az állattenyésztést s állatkivitelt részesiti, osztanunk kell mégis azon konkluzióját, hogy ha már másként nem lehet, jobb igy, mint sehogy.

Ahoz ugyan, hogy egyedül az állatorvosi közszolgálat államositása révén állatkivitelünk előtt megnyilnak a külföld piaczai, mint azt az indokolás hinni szeretné, nem füzünk tulságos reményeket, de anélkül is oly sokoldalu gazdasági előnyökre enged biztos kilátást az állatorvosi közszolgálatnak a törvényjavaslatban kontemplált szervezete, amelyek szerintünk is sokszorosan felülmulják a marhalevelek bélyegilletékének felemelésével az állattartó gazdaközönségtől várt áldozat értékét.

Közlekedési ügyek.

Előzetes dijszabás a cs. kir. osztrák államvasutakon. Azon kedvező fogadtatás, melyben a mult év folyamán a salzkammerguti utazásokra nézve életbeléptetett 15 és 30 napig érvényes előfizetéses jegyeket az utazó közönség részesitette, az államvasuti igazgatóságot arra birta, hogy ezen előfizetéseket ezidén ismét megujitsa és kisérlet gyanánt ily előfizetéses jegyeket Csehországban és Galicziában teendő utazásokra is kiad. Ezen tetszésszerinti számu utazásra szóló előfizetéses jegyek május 1-től szeptember 30-ig 15 illetve 30 napi érvénynyel adatnak ki bizonyos utcsoportra a következő ár mellett I. osztály *15 napra* 50 korona, II. osztály 35 korona, III. osztály 20 korona, *30 napra*: I. osztály 75 korona, II. osztály 50 korona, III. osztály 30 korona. Azt hiszszük, hogy ily előfizetéses jegyrendszer nálunk is jól beválnék.

A porosz személydijszabás. A porosz vasuti miniszter az állami költségvetés legutóbbi tárgyalásain kijelentette, hogy a személytarifákat nem szállithatja le, mivel azok amugy is legalacsonyabbak egész Európában. A redukczió csökkentené a bevételeket, mi az egyes külföldi államok példájából is kitünik. *Dániában* a zónatarifa behozatalának első évében a bevételek 40%-al estek. A miniszter egyenesen kétségbe vonja, hogy a személytarifák leszállitása Ausztriában, Magyarországban, Oroszországban és Belgiumban kielégitő eredményekkel járt volna. *Ausztria* az első zónatarifa behozatala óta a viteldijakat már kétszer felemelte, hasonlóképen vagyunk *Magyarországgal* is, hol a fokozott üzemkiadások és uj járómüvek beszerzési árának fedezésére 120 millió forint kölcsönt kellett felvenni. *Oroszország* szintén csak kölcsönfelvétellel tudja az egyensulyt fentartani.

Dijemelés az angol vasutakon. A lap igen t. olvasója különösnek fogja találni, hogy a közlekedési rovat alatt igen sok a külföldi tudósitás és talán azt fogja mondani, mi közöm ehhez — de a közgazdaságnak egyik tényezője lévén a *közlekedés* az ezen ügykörbe vágó intézkedések, részint, mint üdvösek és követésre méltók, részint, mint amelyek nálunk hiányosak, azon okból közöltetnek, hogy a különbséget feltüntessék, mely ami mai állapotunkat a külfölddel szemben hátraállitják. Az angol vasutak főként a munkabérek és az anyagáruk folytonos emelkedése miatt a szállitási illetékek egy részét felemelik. Igy például eddigelé az egy városba, de több fél részére (egy feladó által egy vaggonba rakott kocsirakományként kezelt) szóló küldemény szétosztásáért külön dijat nem kellett fizetni. (Az osztrákoknál kocsirakományként dijaztatik ily küldemény, nálunk azonban nem. — *Szerk.*) Most ezért majd bizonyos pótilletékeket fognak számitani. Föl fogják emelni a szén szállitására szolgáló kocsik bérdiját is és meg fogják szabni — a mi eddig nem történt — azt a határidőt, a meddig a kocsik dij nélkül állanak a felek rendelkezésére. Az előre küldött podgyászokért (nálunk csak az adhat fel podgyászt, aki utazik — előre küldést nem ösmernek) esedékes dijat darabonkint hat pence-vel emelik fel. Ugyancsak kilátásba helyezték a kiránduló és turista-jegyek árának felemelését is.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Befagyott remények.	779
Mezőgazdasági háziipar.	783
Gazdasági egyesületek mozgalma.	785
Egy uj gazdasági törvényjavaslat.	786
Közlekedési ügyek.	786
Növénytermelés.	
Megjegyzések „a czukorrépa jövedelmező termeléséről“ czimü czikkre.	780
Állattenyésztés.	
A tenyészbikák kezelése.	781
Gazdasági ipar.	
Szeszgyártás czukorrépafejekből.	782
Irodalom.	
Gazdasszonyi képző tanfolyam. — Könyvpiacz.	782
Levélszekrény.	784
Vegyesek.	797
Kereskedelem, tőzsde	789—790

A m. kir. mezőgazdasági muzeum gyüjteménye *a VII. ker., Kerepesi-ut 72. szám alatti házban* megtekinthetők a hétfői és az ünnepeket követő napok kivételével:

naponkint d. e. 9 órától d. n. 1 óráig.

Hétfői és az ünnepeket követő napokon a muzeum zárva van.

A muzeum látogatása ingyenes.

A legközelebbi villamos-kocsimegállóhely a Kerepesi-uton: a városból jövet VII. ker., Alsó-erdősor utcza sarkán, a városba menet VIII. ker., a Kenyérmező-utcza sarkán van.

Kinevezés. A földmivelésügyi m. kir. miniszter *Ferentheil* Frigyes gazdasági vándortanárt földmivesiskolai igazgatóvá és *Andrássovich* Géza miniszteri számellenőrt gazdasági intézővé nevezte ki.

Ismertető előadások a „Gazdatisztek nyugdijintézeté“-ről. A „Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdijintézete“ 7 évi fennállása óta mindezideig nem volt képes oly mérvben kifejlődni, mint ezt annak alapitói jogosan remélhették, miután sem a földbirtokos osztály, sem pedig a gazdatiszti kar részéről nem nyilvánult a kivánatos érdeklődés ezen intézet iránt. Oka ezen részvétlenségnek minden valószinüség szerint az, hogy a gazdatiszti kar azt az álláspontot foglalta el, hogy a nyugdijügy rendezése állami föladat és törvény utján szabályozandó; miért is a társadalmi uton létesitett gazdatiszti nyugdijintézet iránt csekély érdeklődést tanusitottak. Most azonban a földmivelésügyi miniszter által készitett gazdatiszti törvényjavaslattervezet ezt a reményt teljesen megszüntette, miután az emlitett törvényjavaslattervezet a gazdatiszti nyugdijügy rendezését nyilt kérdésnek hagyja és igy a gazdatisztek most már utalva vannak arra, hogy nyugdijügyüket társadalmi uton igyekezzenek megoldani. A jelen helyzet folytán tehát a nyugdijintézet igazgatósága időszerünek és szükségesnek tartotta, hogy a gazdatiszti nyugdijintézet fejlesztése érdekében szélesebb körü propaganda indittassék meg s e czélból elhatározta, hogy ezen intézmény szervezetét és lényegét a hazai felsőbb gazdasági tanintézetek hallgatóival, mint nagyrészben a gazdatiszti karnak leendő legfiatalabb tagjaival megismerteti, mi végből felkérte *Jeszenszky* Pált, az OMGE titkárját, ki egyszersmind a „Gazdatisztek Egyesületének és Nyugdijintézetének“ ügyvezetője is, ezen előadások megtartására. Előadási ciklusát *Jeszenszky* e hó 14-én kezdette meg a magyaróvári gazdasági akadémián, 16-án a debreczeni gazdasági tanintézeten, 19-én pedig a kassai gazdasági tanintézeten, mig a keszthelyi és kolozsvári gazdasági tanintézeteken a jövő hét folyamán fogja az előadásait megtartani. A tanintézetek hallgatósága nagy érdeklődéssel kiséri a nyugdijintézet és a gazdatisztek egyesületének szervezetét ismertető előadásokat és remélni lehet, hogy a nyugdijintézet ezen akcziójának meg lesz a kivánt sikere s a jelenlegi hallgatóság kilépvén a gyakorlati életbe, nagy részben tagjává fog válni a nyugdijintézetnek, annyival inkább, mert most már végleg megszünt a remény arra, hogy a gazdatiszti nyugdijügy törvényhozásilag rendeztessék s igy a gazdatisztek reá vannak utalva, hogy jövőjük anyagi tekintetben ezen társadalmilag létesitett nyugdijintézet igénybevételével biztosittassék.

Nemzetközi szőlőszeti kongresszus Párisban. Azon számos nemzetközi kongresszus közül, melyek a most lefolyó párisi nemzetközi kiállitással kapcsolatban Párisban megtartatnak, egyike a legérdesebbeknek és hazai viszonyainkat legközelebb érintőknek a nemzetközi szőlőszeti kongresszus, mely junius hó első felében (13—17-én) ül össze Párisban. A kongresszus tagja mindenki lehet, ki tagul való belépését a rendező-bizottságnak a kongresszus megnyitása előtt bejelenti és a 10 fraknyi tagsági dijat befizeti. A kongresszuson mindazon testületek, egyesületek és szövetkezetek képviseltethetik magukat, melyek mezőgazdasági jelleggel birnak. A kongresszus kiadványai a tagoknak ingyen lesznek kiosztva. A kongresszus tárgyalásai négy főrészre oszlanak: I. A szőlő felujitása; II. A szőlő betegségei; III. A bor betegségei; IV. A bor és az egészségtan (hygienia). A kongresszussal kapcsolatban annak lefolyása után Francziaország különböző vidékeire szőlőszeti kirándulások is rendeztetnek, melyeknek czélja a legkiválóbb szőlőtelepek személyes megtekintése. Négy ilyen kirándulás terveztetik, mindegyik önállóan ugy, hogy a tagok tetszésétől függ, hogy melyikhez csatlakozzanak, de egymásután mind a négy kiránduláson is lehet résztvenni. Az első kirándulás, mely *Bordelais*-ba irányul, jun. 17-étől jun 21-éig tart. A második kirándulás (jun. 21—24.) kapcsolatban az elsővel, a *Midi*-be terveztetik. A harmadik irándulás (jun. 24—27.) *Bourgogne*-ba irányul. A negyedik kirándulás a *Champagne*-ba terveztetik és jun. 29-éig tart. Minden a kongresszusra vonatkozó ügyben *M. Prosper Gervais*, rue Cambon 20. Páris, a rendező-bizottság titkárja ád felvilágositást. A kongresszus programmját a „Szövetség“ irodája (Budapest, Köztelek), valamint a „Borászati Lapok“ szerkesztősége az érdeklődőknek kivánatra megküldik.

Magyar viharágyuk. A főváros mintaszőlőtelepén e hó 12-én mutatták be *Farkas és Faragó* budapesti mülakatosok saját találmányu szabadalmazott viharágyujukat. Az egybegyült közönség, mely javarészt a földmivelési miniszterium, az OMGE., a főváros képviselőiből, a szőlőszeti tanfolyam, kertészeti és vinczellériskolák hallgatóiból állott, ezuttal nem gyönyörködhetett ugyan a felhőlövöldözés érdekes látványosságában, mert a derült égboltozaton itt-ott mutatkozó felhőfoszlányok vad futással menekültek a szőlőtelep közepén felállitott ágyu égnek meredő torka elől, de azért az egyes lövések hatalmas durranása s a képződött léggyürüknek 10—15 másodperczig hallható süvitése arról győzött meg mindenkit, hogy az előidézett légrezgés a 3500—4500 méternyi magasságban uszó zivatarfelhők ellen mindenesetre védekezést nyujthat. Ez alkalommal tétettek próbalövések az Emmerling-féle viharágyuval is, mely hegyes és dombos vidékeken eredménynyel alkalmazható. A Farkas és Faragó czég a földmivelési m. kir. miniszteriumhoz beadott kérvénye szerint, viharágyuit hivatalosan is óhajtja bemutatni, mely alkalommal az ágyuk hordképességét és feszerejének hatását vizszintes irányban, kifeszitett vászonczéltáblákon fogja kipróbálni. A bemutatás napját annak idején közölni fogjuk.

Fagyasztott hus szállitása Londonba. Turnbull, Martin és tsa. londoni czég egy hajót építtetett tengerentuli friss husnak fagyasztott állapotban való elszállitására nézve, a melynek szerkezete a legujabbkori technikai vivmányokat juttatja kifejezésre. A hajó, a mely akként van berendezve, hogy Ausztráliába való meneténél mindennemü áru felvételére képesitve van 9000 tonna raksulyu, hossza 137, szélessége $16^1/_2$, merülése $10^6/_{10}$ m. A visszajövetnél a 3 gőzüzemre szolgáló kazán adja a husszállitmány részére szükséges jég előállitásra egyszersmind a gépezetet, melynek mindegyike naponkint 72 tonna jeget képes előállitani és a melylyel a 3 jégkamara 30,000 darab leölt szurómarha, avagy 100,000 darab birka fagyasztható. Ezenkivül van még annyi hely, hogy legalább 3000 tonna más egyéb áru is elhelyezhető a kajóban. Ezen hajó első london-glasgowi utjában felvett 9000 tonna árut Ausztrália részére és visszajövet Quensland és Uj Seelandból 95,000 drb leölt birkát, jelentékeny mennyiségü marhahust, 15,000 tengeri nyulat (fagyasztva) és 500 tonna sajtot gabonát és egyéb árut hozott Londonba. A hajó menetsebessége óránként 11 fonál.

Bábolnai és mezőhegyesi árverések. A bábolnai és mezőhegyesi ménesbirtok és a kolozs-tordai ménesgazdaság tenyészeteiből származó bikák és üszők szokásos tavaszi árverése élénk kereslet mellett folyó évi márczius hónapban tartatott meg. Eladatott a bábolnai ménesbirtokon 18 db szimmenthali bika 1194 korona és 20 db üsző 531 korona átlagáron. Legmagasabb ár bikáknál 2220 korona, üszőknél 670 korona. Legalacsonyabb ár bikáknál 840 korona, üszőknél 410 korona. A mult évben eladatott 12 bika és 14 üsző, a bikák 1079 korona, az üszők 528 korona átlagáron. Legmagasabb ár bikáknál a mult évben 1600

korona, legalacsonyabb 630 korona, üszőknél legmagasabb 610, legalacsonyabb ár 410 korona volt. A mezőhegyesi ménesbirtokon eladott 14 db magyar fajta bika 882 korona és az eladott 29 db ugyanilyen üsző 217 korona átlagáron kelt el. A legmagasabb ár bikáknál 2000 korona, üszőknél 265 korona, legalacsonyabb ár bikáknál 610, üszőknél 205 korona. A mult év tavaszán eladatott 20 bika 1044 korona és 18 üsző 232 korona átlagáron. A kolozs-tordai ménesgazdaság tenyészetéből a folyó évben 20 db magyar fajta bika került eladásra. Átlagár 585, legmagasabb 1020, legalacsonyabb ár 360 korona. A mult évben eladott 13 db bika átlagára 536 korona, az elért legmagasabb ár 850 korona, a legalacsonyabb pedig 270 korona volt.

Védekezés a sertésvész ellen. A sertésvész elleni hatályosabb védekezés és a sertésvész széthurczolásának megakadályozása ügyében a földmivelésügyi miniszter valamennyi törvényhatósághoz az alábbi körrendeletet intézte, amelyet általános érdekénél fogva bő kivonatban közlünk:

Azon kedvező helyzetből folyólag, mely szerint az ország területén a sertésvész az előző években mutatkozott nagymérvü elterjedéséhez képest tetemesen csökkent, ugy hogy betegséggel ma már csak 244 község van fertőzve, szükségesnek tartom a törvényhatóságokat ujabban is felhivni, hogy a sertésvész fellépése esetén teendő hatósági intézkedések tárgyában 1898. február 8-án 9300 sz. alatt kiadott rendeletemet, a rendelkezésükre álló minden törvényes eszközzel és kellő szigorral hajtsák végre s hogy az abban előirt óv és elfojtó intézkedéseknek a fertőzött községben való erélyes alkalmazására állategészségügyi hatóságaikat és azok szakközegeit annál inkább utasitsák, mert az eddigi tapasztalatok meggyőznek arról, hogy e betegség ellen csak az óvintézkedések szigoru betartásával lehet sikeresen védekezni.

Egyuttal ujból is hirdettesse ki a törvényhatóság minden egyes községben, hogy a háziállatok birtokosai, pásztorok, gyepmesterek, mészárosok, vágatási biztosok, és mindazok, kik házi állatok gondozásával vannak megbizva, a birtokukban levő, illetőleg gondozásuk alatt álló sertések minden belső megbetegülését vagy elhullását a községi elöljáróságnak azonnal bejelenteni tartoznak s hogy ennek elmulasztásáért a legszigoruabban fognak büntettetni, azon esetre pedig, ha a beteg vagy beteggyanus állat kiirtása válik szükségessé, kártalanitási igényeiket is elvesztik.

Hirdettesse ki továbbá minden egyes községben, hogy sertésvészszel fertőzött községeken át, más községből származó sertéseket lábon áthajtani; fertőzött községből származó sertéseket hatósági engedelem nélkül, más községbe szállitani; fertőzött községekben sertésvásárt tartani tilos s hogy különösen *tiltva van az ország minden községében a sertésekkel való házalás és sertéshulláknak folyókba, patakokba és tavakba való dobása.*

A fentebbieken kivül, a sertésvész ellen való hathatós védekezés s ennek utján a szomszéd államokba irányuló sertéskivitelünk lehető biztositása érdekében még a következőkre hivom fel a törvényhatóságokat:

1. Ha a sertésvész valamely községben, különösen élénk sertéstenyésztést és sertéskereskedelmet folytató helyeken járványszerüen lép fel avagy onnan a szomszédos községek területére is átterjed, az esetre a törvényhatóság első tisztviselője az illetékes állami állatorvos előzetesen kikérendő véleményéhez képest és az érdekelt gazda- és sertéskereskedő körök, valamint az érdekelt községek előjáróságának, I. foku állategészségügyi hatóságának és szakközegeinek meghallgatása mellett, az 1888: VII. t.-cz. 36. §-a alapján egy, a betegség mérve, elterjedése és a helyi viszonyok szerint szükségesnek mutatkozó bizonyos terjedelmü, t. i. több községre kiterjedő vészkerület alakitása iránt intézkedni s a tárgyalások eredményének megfelelően alakitott vészkerületet elzárni, abban az állandó felügyelettel az illetékes I. foku hatóságok egyikét és egy vagy a szükséghez képest több szakközeget megbizni, a sertésekre szóló marhaleveleket pedig bevonatni tartozik. A vészkerület megalakitása ellen az érdekeltek hozzám folyamodhatnak, a zárlat foganatositását azonban a folyamodás benyujtása meg nem akadályozhatja. A vészkerületben levő összes sertések, azok netáni szaporodása vagy apadása az állandó felügyelettel megbizott hatósági állatorvos által pontosan nyilvántartandók s a vészkerület területéről a sertések más községekbe leendő elszállitása csakis a 9300/898. számu rendelet 6—8. §§-ainak szigoru betartása mellett s az állandó felügyelettel megbizott hatósági állatorvos kedvező eredményü vizsgálata után engedhető meg. A Kőbányára, Győrbe s egyáltalán valamelyik állategészségügyi hivatal felügyelete alá tartozó szállásokba, valamint Budapest-Ferenczváros állomásra s végül Horvát-Szlavon Dalmátországokba és külföldre (Ausztriába) irányuló sertésszállitások fdltételeit az érvényben levő külön rendeletek szabályozzák. A vészkerületen belül a sertésvásárok tartása még akkor is tilos, habár a vészkerülethez tartozó, vásártartásra jogosult község vészmentes.

A már megalakitott vészkerület határainak a változott viszonyokhoz képest, szükség által megokolt kiterjesztése vagy kisebbitése iránt a törvényhatóság első tisztviselője intézkedik, valamint a 9300/898. sz, rendelet 17-ik §-ában emlitett feltételek fenforgása esetén a vészkerületre elrendelt zárlat feloldására is a törvényhatóság első tisztviselője illetékes. A vészkerület kiterjesztése, kisebbitése vagy a zárlat feloldása hozzám haladéktalanul bejelentendő. A magam részéről megjegyzem, miszerint nem kivánom a vészkerületnek nagy területekre való kiterjesztését, hanem az csakis olyan területekből alakittassék, *melyeknek elzárása a betegség elfojtása érdekében okvetlen szükségesnek mutatkozik.*

2. A vészmentes községekben tartandó heti és országos sertésvásárok a legszigorubb hatósági ellenőrzés és állatorvosi felügyelet alá helyezendők s e czélból az I. foku állategészségügyi hatóságok a 40000/888 sz. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi min. rendelet 32. §-ának pontos betartására, amennyiben pedig a vásárjog tulajdonosa vagy bérlője állatorvosokról a heti vagy országos sertésvásárokon nem gondoskodik, a hiv. rend. 33. §-a értelmében leendő eljárásra, valamint az állatvásárterek minden egyes vásár után törtéenő pontos fertőtlenitésének ellenőrzésére is utasitandók.

A heti vagy országos sertésvásárokon állatorvosokról nem gondoskodó vásárjogtulajdonos, illetve bérlő ellen az I. foku hatóság az 1888. VII. t. cz. 153. §-ának a) pontjába ütköző kihágás miatt, a mindenkori fertőtlenités elmulasztása esetén pedig a 60.832/893 sz. m. kir. földmivelésügyi miniszteri rendeletbe ütköző kihágás miatt az eljárást haladéktalanul meginditani és a vásártér fertőtlenitését a mulasztó terhére hivatalból eszközöltetni köteles.

Heti és országos sertésvásárokat a kijelelt és a 40000/888 sz. földmivelési, ipar- és kereskedelmi miniszteri rendelet 31. §-ának megfelelően berendezett vásártéren kivül avagy ellenőrző állatorvos jelenléte nélkül tartani nem szabad és oda fertőzött községekből származó sertéseket felhajtani feltétlenül tilos. Amenynyiben az ellenőrző állatorvos a felhajtott s az állatvásártér bejárójánál lelkiismeretesen megvizsgálandó sertések között fertőzött községből származó sertéseket talál, avagy a felhajtott sertések valamelyikén sertésvészt vagy annak gyanuját állapitja meg, az esetre a fertőzött községből származó sertéseknek, illetőleg a beteg, beteggyanus és az azzal együtt egy csoportban felhajtott, tehát fertőzés gyanujában álló összes sertéseknek az e czélra berendezett helyen leendő szigoru elkülönitéséről az I. foku hatóság jelenlevő közege azonnal gondoskodni s azokat a 9300/898 sz. rendeletben megállapitott bánásmódnak alávetni tartozik. Az őrizet alá vett fertőzésgyanus sertések a 2786/898 sz. rendelet értelmében Budapest-Ferenczvárosba illetőleg a 9300/898 sz. rend. 6. §-sa értelmében azonali levágás czéljából sertésközvágóhidakra vagy hentesek saját ipartelepére más községre is elszállithatok.

3. A sertések vételével és eladásával azok felhizlalása nélkül üzletszerüen foglalkozó sertéskereskedők u. n. kupeczek sertésszállásai az egész országban hatósági felügyelet alá helyezendők s az ily szállásokban levő sertéseket az I. foku hatóság a hatósági (törvényhatósági, városi, községi, kör-) állatorvos által a kupecz költségére egyszer megvizsgáltatni tartozik.

A felügyelő állatorvos a szállásban elhelyezett sertéseket, azok származási helyét és korábbi tulajdonosát pontosan nyilvántartani és a sertésekre vonatkozó marhaleveleket őrizetbe venni köteles.

A megfigyelés alá vett sertések, a Budapest-Ferenczvárosba avagy sertésközvágóhidakra, vagy hentesek saját ipartelepére szállitandó sertések kivételével csak 14 napi időtartam letelte után és akkor kerülhetnek szabad forgalomba, ha azokat a felügyelő hatósági állatorvos megvizsgálta és teljesen egészségesnek találta s ennek igazolásául a marhalevelet ellenjegyzi. A Budapest-Ferenczvárosba, sertésközvágóhidakra, vagy hentesekhez szállitandó sertések marhalevelei a felügyelő állatorvos által szintén ellenjegyzendők.

Ujabb sertések az ilyen felügyelet alá helyezett szállásokba csak az ott levő összes sertések eltávolitása és a szállások gondos fertőtlenitése után állithatók be.

4. Végül utasitsa a törvényhatóság a városi, községi és körállatorvosokat, hogy a közlegelőre járó sertésállományt a közlegelőn időszakonként vizsgálják meg s a vizsgálat eredményéhez képest a netán szükséges óvintézkedéseket haladéktalanul foganatositsák.

Hasonló eljárásra utasitandók a vármegyei állatorvosok is székhelyükön, ha ott városi, községi vagy körállatorvos nem lakik.

Tenyész-szarvasmarha-vásár. A baranyamegyei gazdasági egyesület a földmivelési miniszter támogatása mellett f. évi május hó 20-án Pécsett, a budai vásártéren dijazással egybekötött tenyész-szarvasmarha-vásárt rendez, melyre kizárólag Pécs sz. kir. város polgárai és Baranyamegye birtokosai (nagy- és kisbirtokosok, bérlők) hajthatnak fel tenyész-szarvasmarhákat.

Savanyitott répaszeletküldemények dijkedvezménye. A m. kir. államvasutak állomásain feladásra kerülő répaszeletküldemények dijkedvezménye a *savanyu* állapotban feladásra kerülő küldeményekre is kiterjesztetett, mivel ezen árunak fokozódó fogyasztása és óriási forgalmából kifolyólag kitünt, hogy ezen nagy mennyiség a czukorkampány ideje alatt édes állapotban haladéktalanul el nem szállitható.

A malmok vasnti szállitási dijkedvezménye. A magyar királyi államvasutak vonalairól — Budapestre, avagy a vidékre valamelyik malom czimére kocsirakományban szállitandó *buza- avagy rozs-küldemények*, ha ezen küldemények *liszt* alakjában feldolgoztatnak és legkésőbb 6 hónapon belül ugyanazon összmennyiségben ekként *Fiumén* át vámkülföldi kikötőkbe, avagy Oderberg, Bruck L/m., Marcheggen át a nyugoti vámkülföldre (Németország, Svájcz stb.) továbbittatnak és azon esetben, ha a küldemények az államvasutak vonalain legalább 50 klm. távolságra szállittatnak, *12 fillér* visszatéritésben részesülnek, Ugyancsak a magyarországi malmokból Fiumén a vámkülföldi kikötőkbe rendelt lisztküldemények után igen mérsékelt, a szállitási önköltséget sem fedező viteldijak engedélyeztettek. Budapestről

a mérséklés (rendes dij 182 fillér 100 kgr.) 76 fillér, mely 30000 tonna elszállitása esetén még 6 fillérrel csökkentetik.

NYILTTÉR.*)

Megjelent az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ kiadásában *Az Ujlaki Uradalom Üzleti berendezése* a *„Köztelek“* szerkesztősége által kitüntetett pályamü. Két tábla hat ábrával. Irta: Wiener Moszkó. Egy hazai belterjes uradalom üzleti ágának jövedelmezőségére és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas csinos könyv, ára portómentes megküldéssel: *55 krajczár.* Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.

A
jövő vámpolitikája
és
uj vámtarifánk.
Az Országos Magyar Gazd. Egyesület
vámügyi bizottságának megbizásából
irta:
RUBINEK GYULA
az O. M. G. E. ügyvezető titkárja.
Nagy kvart alak 320 lap.
Ára 10 korona.
Megrendelhető a
„Köztelek“ kiadóhivatalában.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(*Guttmann és Wahl* budapesti termény-bizományi czég jelentése.)

Budapest, 1900. május 12.

Az időjárás e héten változó volt, derült, meleg tavaszi idő és borus, esős napok váltakoztak, mi mellett a csapadék is bő volt. A hét vége felé a hőmérséklet is tetemesen csökkent és élénk légáramlatok mellett hüvös volt. A vetések állásával mindazonáltal meg vannak nagyjában elégedve és azok fejlődése jó, sőt a rozs és árpában konstatált károk is láthatólag javultak. A további időjárás lefolyása most mindenesetre bevárandó lesz. A vizállás mérsékelten emelkedett. Külföldön az időjárás normális volt.

A külföldi piaczok üzletmenetét illetőleg kevés ujat közölhetünk. Az üzleti szituáczió alig változott, mert a spekuláczió továbbra is csak kevés hajlandóságot mutat az üzleten részt venni, fogyasztók pedig szükségletükön felül nem vásárolnak. A forgalom ennélfogva korlátolt és habár a kinálat nagynak nem mondható, az árak mégis csak nehezen voltak tarthatók. Amerikában csak csekély változások voltak, az irányzat pedig, daczára a látható készletek csökkenésének, határozottan lefelé irányul. Promt buza a mult héthez képest körülbelül 3 c., későbbi határidők 2 centtel olcsóbbak. Angliában ugy vevők mint eladók tartózkodók maradtak és az árak inkább csökkenő irányzatot követtek. Ugyanolyan a helyzet Francziaországban is és buza ugy, mint liszt is némileg olcsóbbak. A többi kontinentális piaczokon a forgalom csekély, a hangulat csendes és az árviszonyok változatlanok.

Nálunk az üzlet hangulata csendes maradt és az áralakulásban nincs jelentékenyebb változás. Takarmányczikkek inkább szilárdabbak. A felmondások valamivel könnyebb átvételre találtak és e héten buzából 118,000, rozsból 2000, tengeriből 32,00 mm. szállitását jelentették be.

Az üzleti hét részleteiről következőket jelenthetjük:

Buza lanyha irányzatban indult. Egyrészt a nagymérvü felmondások és kedvező hirek, másrészt az ellanyhult határidőpiacz a malmokat teljes tartózkodásra birta, mig az árutulajdonosok erős eladási hajlamot tanusitottak és igy az árak nagyon korlátolt forgalom mellett már az első üzleti napon körülbelül 20 fillért vesztettek. A forgalom az üzlet későbbi folyamán is minimális maradt, a kinálat azonban szintén lényegesen csökkent és minthogy másrészt a határidőjegyzések is — habár csak mérsékelten — javultak, az irányzat készáru iránt is barátságosabban alakult és a beállott árveszteség ismét pótolható volt. A hét végével a hangulat ismét csendes. A mult héthez viszonyitva alig van változás. Az összforgalom 70,000 mm., a hetihozatal 151,000 mm.

Rozs a hét kezdetével csak csekély érdeklődéssel találkozott 10—20 fillérrel olcsóbb árakon is csak nehezen volt elhelyezhető. Az üzlet további folyamán a hangulat azonban szilárdabbra fordult, a kereslet különösen elszállitási czélokra megélénkült és ismét teljes multheti árakat, finomabb áruért azon felül is fizettek. A fogyasztás állandóan tartózkodó maradt. Helyben és helybeli paritásra 13·20—13·80 koronáig jegyzünk. Nyiri származékok kezdetben szintén csak csekély figyelemben részesültek, utóbb a kereslet eme relácziókban is javult és 12·50 korona után Nyiregyháza, Debreczen paritásában 12·70 koronát fizettek. (Minden 100 kgonként.)

Árpa (takarmányi s hántolási czélokra) állandóan gyengén van kinálva és különösen hizlalóknál talált jó keresletre. A gyárosok inkább tartózkodók voltak. Az irányzat szilárd maradt és az árak a mult héthez viszonyitva 20—30 fillérrel emelkedtek. Minőség szerint gyárosoknál helyben 12·20—12·70, hizlalóknál Kőbányán 13 koronáig jegyzünk. Jó minőségü sörárpa állomásokon átvéve alig kerül forgalomba. (Minden 1000 kg.-ként.)

Zab mérsékelt kinálat és ugyanolyan kereslet mellett kellemesebb irányzatu maradt és az árak néhány fillérrel javultak. Prima áru hiányzik. Szin és tisztaság szerint 10·40—10·70 finom minőségü árut 10·80—11·30 koronáig jegyzünk helyben 100 kg.-ként.

Tengeri kezdetben mérsékelt ráfizetéssel szilárd irányzat mellett, kötések ellenében cseréltetett, utóbb a hangulat csendesebbre fordult. Állomásokon átvéve a mult héthez viszonyitva néhány fillérrel olcsóbban jegyeznek. Budapesti paritásra 11·30—11·40 koronáig fizetnek.

Olajmagvak: Káposztarepczében (effektiv áru) e héten sincs forgalom; Káposztarepczében augusztusra mérsékelt az érdeklődés, kedvezőtlen jelentésekre kezdetben szilárdan 25.90 K.-ig jegyzett, utóbb azonban ismét csendesebb, a hét végével pedig ujból szilárd a hangulat. Ma 25·90—27·— koronán zárul. A mellékczikkekben jelentéktelen a forgalom; vadrepcze 12—13 K, gomborka 21—23 K., lenmag 26—28, prima áru 32 koronát is ér el névleg helyben.

Hüvelyesek: Babban e héten is alig volt érdeklődés, a kinálat is korlátolt és az árak inkább csökkenők. Törpebab Gyöngyösön 17.—, Félegyházán 17, gömbölyü Mohácson 14·50, Zombor-Baján 14.50, barnabab Kalocsán 14.50, tarkabab Nagy-Károlyon 10.—. Kendermag helyben 21.——21.50 koronáig jegyez. Bükköny 14.——14.50 K. Muharmag 14—15 koronát jegyez helybeli paritásra, minden 100 kilogrammonként.

Napi jelentés a gabonaüzletről. 1900. május 15

A fagyos szentek elmultak s a hideg idő daczára az utólag beérkezett jelentések szerint gabonanemüekben lényegesebb kár nem volt észlelhető, mit Darányi földmivelésügyi miniszter megjelent termésbecslése csak igazolt, mely szerint az éjjeli fagyok csakis a kerti veteményeknek és szőlőknek ártottak. Ugyanugy a rozsvetemények is, megérezték ujolag a viszontagságos időjárást. Ezen körülménynél fogva a mai külföldi szilárd jegyzések sem voltak képesek befolyásolni a hátáridőüzletet, mert mindamellett, hogy New-York 2 centtel s Chicago 1¼ centig magasabb árfolyamokat küldött, nálunk 15.94 K indult meg az októberi buza, később nagyobb számban léptek fel a vevők, minek következtéken 16.02-ig szilárdult meg a buza, azonban csakhamar visszaesett 15.90-re, hogy délben ismét 16 K.-ra emelkedhessék, mig végül 1 óra felé 15.94—15.96 K.-án zárul. Ugyanigy a többi határidőkben, melyek közül különösen a tengerit játszottak le, ugy hogy most már 11·12 K. kinálnak májusi tengerit. Készáruban ma alig 12,000 mm. buza került forgalomba, változatlan árak mellett. Befuvaroztatott ma összesen 16550 m. buza és 4469 mázsa tengeri.

Rozsban szilárd az irányzat s csak nagyon gyéren fordulnak elő eladások 13—13·70—13·80 K.

Árpában jó kereslet mellett az árak javultak s minőség szerint takarmány áruért 11·50—12 K.-ig mig finomabb árpáért 13·50 K.-ig elérhető Budapesten.

Tengeri lanyha, nagyobb kinálat mellett s helyben 11·30 K. fizetnek érte.

Zab jól tartott s 10—10·30—40 K. jegyzünk minőség szerint.

Határidők egy órai zárlat

Buza májusra	1900.	15.50—52——
„ októberre	„	15.94—96——
Tengeri májusra	„	11.10—12——
„ juliusra	„	11.22—26——
Rozs októberre	„	14.06—10——
Zab októberre	„	10.56—58——

Szeszüzlet.

Szesz. (*Goldfinger* **Gábor szeszgyári képviselő tudósitása.**)

A szeszüzletben e hétnek elején szilárd irányzat uralkodott és a szeszárak ugy azonnali, valamint későbbi szállitá ra szilárdan a multheti zárlatjegyzés szerint záródnak. Elkelt finomitott szesz nagyban adózva 116·50—117·50 K., adózatlanul 46·50—47·50 koronáig nagyban helybeli gyáraktól. Kicsinyben az ár 2 koronával drágább. Élesztőszesz szilárd irányzat mellett adózva 117·50 K., adózatlanul 47·50 K. kelt.

A denaturált szesz ára változatlan.

Vidéki szeszgyárak részéről finomitott szesz adózva 144—144 50 K., adózatlanul 44.50 K. volt ajánlva, de csak kevés üzlet létesült.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 38·50—39·— korona.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz a hétnek elején 1 koronával drágábban volt ajánlva és több tétel ez áron el is kelt.

Finomitott szeszben az üzlet igen gyér volt és csak néhány tétel kelt el 43—44 K. adózatlanul ab állomás.

Bécsi **jegyzés** 41·80—42·20 **korona, kontingens nyersszeszért.**

Prágai **jegyzés** 112·———·— korona **adózott és** 39·50 **korona adózatlan szeszért.**

Trieszti **jegyzés** 19·50—20·— korona **kiviteli szeszért** 90% **hektoliterje.**

Kivitelre e hétnek elején néhány kocsirakomány finomitott szeszt vásároltak.

Vidéki szeszgyárak változatlanul szilárdan jegyeznek.

***Budapesti zárlatárak e héten*:** **Finomitott szesz** 116 50 —117·50 **korona, élesztőszesz** 116 50 —117·50 **K., nyersszesz adózva** 114 50 —115·50 korona, **nyersszesz adózatlan** (exkontingens) —·———·— korona, **denaturált szesz** 37·50—38 50 **korona. Kontingens nyersszesz** ——·——·— korona.

Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül bérmentve budapesti vasutállomáshoz szállitva készpénzfizetés mellett értendők.

Heremagvak ólomzárolása.*)

Budapest, 1900. május 13-án.

A budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állomás az 1899/1900. idényben, azaz 1899. évi julius hó 1-től a mai napig az alanti magkereskedőknél és termelőknél **a** következő vetőmagvakat ólomzárolta:

	Luczerna	Lóhere	Összesen
	méter	mázsa	
Mauthner Ödön[1]) Budapest	2544	2649	5193
Haldek Ignácz,[2]) Budapest	1538	902	2440
Magy. mezőg. szöv.[3]) Bpest	852	1132	1984
Frommer A. H. utóda Bpest	596	608	1204
Klein Vilmos Szatmár	164	912	1076
Deutsch Gyula, Budapest	559	409	968
Singer Zsigmond, Budapest	176	616	792
Ifj. Freund Sámuel, Szatmár	55	629	684
Boross és Szalay Budapest	240	186	426
Beimel és fia Budapest	192	111	303
Klein Vilmos örök. Temesvár	90	136	226
Szávoszt Emil, Budapest	72	147	219
Funkelstein József, Aradon	116	63	179
Radwáner és Rónai Bpest	48	127	175
Holländer A. és fia Ungvár	25	116	141
Lamberger Károly Bpest	58	74	132
Kramer Lipót Budapest	98	14	112
Gr. Teleki Arvéd,[4]) Drassó	52	4	56
Veninger Antal, Győr	45	—	45
Felsenburg T. fiia B.-Gyarmat	8	35	43
Fuchs Fülöp és fia, Budapest	—	13	13
Nöthling Vilmos Budapest	1	4	5
Összesen	7529	8887	16416

[1]) 97 q Anthyllis vulneraria, 10 q Phleum pratense.

[2]) 9 q Trifolium incarnatum, 16 q Trifolium repens és 1 q Anthyllis vulneraria.

[3]) 4 q Trifolium repens.

[4]) 51 q Takarmányrépamag.

*) **A** hazai **mezőgazdaságra káros** amerikai herefélék magvait **a** magvizsgáló **állomás** nem ólomzárolja.

A központi vásárcsarnok árujegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiczikkek árairól.

Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezetének üzleti jelentése. 1900. május **hó** 12 éről.

A beállott hideg időjárás következtében a spárgaüzlet megjavult. Friss küldemények szivesen vásárolva,

*) Az e rovat alatt közöltekért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

magasabb árakat értek el, de 1—2 napos áru bár nyomott árban — mégis kikerült a piaczból, ugy, hogy készleteink jóformán elfogytak. Más zöldségfélékre azonban a jelzett időjárási viszonyok nem voltak befolyással, sőt bőséges hozatalok folytán, ugorka, tök, kalarábé olcsóbb áron került eladásra.

Tojásban az irányzat szilárd maradt, anélkül, hogy az árak lényegesen változtak volna. Élőbaromfiak keresettek, tartott áron nyertek elhelyezést. Husnemüek jól fogytak. Őzbak változatlan árban kelt el. Vaj és turóban az irányzat ismét szilárdabb. Ezen élelmiczikkekből elegendő mennyiségben érkezik áru, minek folytán változatlan áron kelnek el.

Friss vastagszálu spárgának 120—140, középvastagnak 60—80 fillér kg.-ja. Töknek 100—120, ugorkának nagyság szerint 20—40 korona száza. Salátának teljesen elhanyagolva száza 80—120 fillér.

Prima tojás 58—59, erdélyi 56·50—57 korona ládánként. Baromfi: apró csirke 120—140, jóminőségü 240—260, tyuk 240—260 fillér, fiatal liba 6—8 korona páronként.

Prima teavaj 240—250, főzővaj 160—180, turó keresett 24—30 fillér kg.-ja nagyban.

Őzbak 130—140 koronáért kerül eladásra.

Az utolsó órában nyuzott bárányok kerültek eladásra, melyek nagyság és minőség szerint 6—8 koronáért értékesitettnek páronként.

Hivatalos árjegyzés

Budapest székesfőváros vásárcsarnokaiban eladott élelmiczikkekről. Budapest, 1900. május 14-ről.

Hus és hustermékek. Marhahus 1 q. hátulja I. rendü 102—112, II. r. 98—102, III. r. 96—98, eleje I. r. 96—100, II. r. 92—96, III. r. 76—92, borjuhus 1 q. hátulja I. r. 108—112, II. r. 96—108, eleje I. r. 92—96, II. r. 80—92, bárány 1 darab hátulja ————, eleje ————, birkahus 1 q. hátulja I. r. 88—92, II. r. 80—88, eleje I. r. 76—80, II. r. 72—76, sertéshus 1 q. szalonnával budapesti 88—96, vidéki ————, szalonna nélkül budapesti 88—100, vidéki 72—90, sertéshus pörköltnek való ————, kocsonyának való ————, füstölt budapesti I. r. ————, vidéki II. r. 1 q. 124—130, malacz élő, szopós I. r. 1 drb 5.00—7.00, tisztitott I. r. 1 kg. 1.40—1.80, sonka 1 kg. nyers, belf. hentesáru 0.90—1.20, füstölt belf. csonttal 0.90—1.50, csont nélkül 1.20—1.70, sonka füstölt prágai, csonttal 1.70—2.00, csont nélkül 2.20—2.20, kolbász 1 kg. nyers ————, füstölt I. r. 1.40—1.60, szalonna 1 q. ————, sózott 90—100, füstölt 112—120, sertészsir 1 q. hordóval 120—122, hordó nélkül budapesti I. r. 118—120, szalámi 1 kg. belföldi 260—300, prágai ———— korona.

Baromfi. a) *Élő*: (1 pár) csirke rántani való 0.80—2.00, tyuk belföldi I. r. 2.40—2.80, kappan hizott I. r. 0.00—0.00, sovány 0.00—0.00, rucza hizott I. r. 0.00—0.00, sovány belföldi 2.40—2.60, liba fiatal ujdonság 4.00—8.00, lud hizott I. r. —.———.00, sovány belföldi 0.——0.—, pulyka hizott I. r. 0.——00.—, sovány belföldi 4.0—5.20 korona. — b) *Tisztitott*: csirke I. r. 1 drb 1.20—1.60, tyuk I. r. 1 drb 1.50—2.20, kappan hizott 1 kg. ————, 1 drb 2.00—4.00, rucza hizott 1 drb 1.60—2.80, 1 kg. 1.12—1.20, lud hizott 1 kg. 1.12—1.20, 1 drb 4.60—6.50, magló 1 kg. ————, 1 drb ————, pulyka hizott 1 kg. 0.00—0.00, 1 drb ————, magló 1 kg. ————, 1 drb ————, ludmáj 1 kg. 2.40—3.20, nagy 1 drb 1.00—2.00, ludzsir 1 kg. 1.60—2.00 korona.

Hal. *Élő*: (1 kg.) harcsa 1.40—1.60, csuka 0.00—0.00, ponty dunai nagy 1.40—2.00, márna 0.00—0.00. süllő balatoni ————, czompó 0.00—0.00, pisztráng nagy ————, kecsege 0.00—0.—, angolna ————, apró kevert 0.32—0.40. Lazacz rajnai 1 kg. 0.————.— korona.

Tej és tejtermékek. Tej teljes 1 liter 0.16—0.16, lefölözött 0.12—0.12, tejfel 0.50—0.56, teavaj 1 kg. 1.70—2.40, főző darabos 1.50—1.80, szedett 1.50—1.80, olvasztott ————, margarin I. rendü ————, II. r. ————, tehénturó I. r. 0.24—0.32, juhturó 1.12—1.30, liptói 0.80—1.28, juhsajt ————, ementáli belföldi 2.00—2.00, gróí belföldi 0.80—1.20 korona.

Liszt és kenyérnemüek. Kenyérliszt 1 q. ————, kenyér monori, fehér hosszu 1 kg. 0.26—0.26, barna 0.22—0.22, rozs 0.22—0.22 korona.

Száraz főzelék. Lencse belföldi 1 q. —.00——.00 külföldi 36.00—56.00, borsó hazai héjas 20.00—24.00, koptatott 26.00—30.00, külföldi héjas 20.00—34.00, bab fehér apró 14.00—18.00, nagy 14.00—16.00, szines 12.00—18.00 korona.

Tojás. Friss teatojás 100 drb 4.14—4.20, alföldi (1440 drb) 56.00—57.00, erdélyi (1440 drb) 56.00—56.00, szerb (1440 drb) ————, apró (1680 drb) ————, meszes tojás ———— korona.

Zöldség. Sárgarépa 100 köt. ————, I. r. 1 q. 4.50—5.00, petrezselyem ujd. 100 köt. ————, I. r. 1 q. 28.00—36.00, zeller I. r. 100 drb 10.0—20.0, karalábé I. r. 100 drb 6.00—16.0, vöröshagyma ujd. belföldi 100 köt. ————, érett makói 1 q. —.00——.00, fokhagyma I. r. 1 q. 26.00—28.00, czékla 1 r. 100 drb 1.20—2.00, II. r. 0.80—1.20, fejeskáposzta I. r. 100 drb —.00——.00, kelkáposzta I. r. 100 darab 3.00—5.00, vöröskáposzta I. r. 100 drb 00.00—00.00, fejes saláta I. r. 100 drb 2.00—3.60, kötött saláta 100 drb ————, burgonya 1 vaggon sárga 600.0—640.0, fehér 400.00—500.00, rózsa 1 q. 5.00—5.60, fekete retek kicsiny 100 drb 1.20—3.00, ugorka 100 drb savanyitani való ————, savanyitott 3.60—5.20, nagy salátának ————, paradicsom olasz 1 q. 00.00—00.00, belföldi ————, zöld paprika 100 drb ————, tök főzni való 100 drb ————, zöldborsó hüvelyes 1 q. 34——44—, kifejtett ————, zöldbab hüvelyes 1 q. 400—400, kifejtett ————, karfiol 100 drb —.00——.00, torma belföldi nagy édes 1 q. 24.00—34.00, spárga 1 kg. 1.00—1.50 korona.

Gyümölcs. Alma, nyári édes 1 q. —.————.—, rétesbe való 00.00—00.00, vajkörte nagy I. r. 1 q. —.————.—, közönséges kevert körte 1 q. 00.00—00.00, szilva magvaváló nagy I. r. 1 q. —.————.—, nem magvaváló vörös 1 q. —.————.—, ringló nemes I. r. 1 q. —.————.—, baraczk kajszin 1 q. —.————.—, őszi 1 q. —.————.—, magvaváló 1 q. —.————.—, nem magvaváló 1 q. —.————.—, szőlő fehér mézes csemege 1 q. 00.00—00.00, közönséges kevert I. r. 1 q. —.————.—, meggy nagyszemü kem. 1 q. —.————.—, apró szemü 1 q. —.————.—, eper (szamócza) 1 kg. —.————.—, málna 1 kg. —.————.—, szeder 1 liter —.————.—, görög dinnye nagy I. r. 10 drb ————, kicsiny 100 drb —.————.—, sárga dinnye nemes I. r. 100 drb —.————.—, II. r. 100 darab —.————.—, dió nagy papirhéju 1 q. 00.00—00.00, apró kemény héju I. r. 1 q. 00.00—00.00, mogyoró nagy olasz 1 q. —.00——.00, gesztenye olasz nagy 1 q. 0.——0.—, belföldi 1 q. —.——.—, narancs messzinai 100 darab 4.60—8.00, apuliai 100 drb —.——.—, mandarin 100 drb 0.00—0.00, czitrom I. r. 100 drb 2.40—2.80, füge hordós 1 q. 36.00—40.00, koszoru 1 q. 36.00—40.00, datolya sajtolt I. r. 1 q. 80.00—88.00, mazsolaszőlő (fehér) 1 q. 70.00—112.00, szőlő passatutti 1 q. ————, 1 q. —.——.—, szerb szőlő 1 q. —.——.— korona.

Füszer, ital. Paprika I. r. 1 q. 200.00—240.00, II. r. 1 q. 140.00—200.00, mák 1 q. 50.00—60.00, méz csurgatott 1 q. 80.00—104.00, lépes 1 q. ————, köménymag 1 q. —.——.—, boróka 1 kg. —.——.—, házi szappan szin I. r. 1 q. 56.00—60.00, közönséges II. r. 44.00—46.00, bor fehér asztali palaczkokban 1 hl. —.——.—, vörös bor 1 hl. —.————.—, házi pálinka palaczkokban 1 hl. —.——.— korona.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mesteruteza, 1900. május 15 A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „*Köztelek*" részére). Felhozatott a szokott összégekből 170 **szekér réti széna,** 11 **szekér muhar,** 22 szekér **zsupszalma,** 8 **szekér alomszalma,** 0 **szekér takarmányszalma,** 0 **szekér tengeriszár,** 9 **szekér egyéb takarmány** (zabosbükköny, sarju stb.) 300 **zsák szecska. A forgalom** közepes. **Árak** fil.-ben **q-ként a következők: réti széna** 380—600, **muhar** 520—600, **zsupszalma** 260—340, **alomszalma** 200—260, **egyéb takarmány** ————, **lóhere** ————, **takarmányszalma** ————. 100 **kéve tengerisz.** ————, **luczerna** ————, **sarju** 400—480, **szalmaszecska** 340—380, **széna** ——, **uj** ————, **zabosbükköny** 540—540. **Összes ocsiszám** 223, **suly** 314,200 **kg.**

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. 1900. május hó 11-én. *A székesfővárosi közvágóhid és marhavásár igazgatóságának jelentése.*

Felhajtatott: belföldi 1623 db, eladatott 1623 db, galicziai — drb, eladatott —— drb, tiroli — drb, eladatott — drb, növendék élő borju 45 db, eladatott 45 drb, élő bárány 8 db, eladatott 8 drb; belföldi — drb, eladatott — drb, galicziai — drb, eladatott — drb, tiroli — drb, eladatott — drb, bécsi ölött — drb, eladatott — drb, növendék borju — drb, eladatott —— drb, ölött bárány — drb, eladatott — drb, élő **kecske** — drb, eladatott — drb.

A borjuvásár élénk volt.

Árak a következők: Élő borjuk: belföldi ——— koronáig, kivételesen — koronáig dbonkint, 50·——78 koronáig, kivételesen 86—— koronáig sulyra, galicziai ———, kiv. ——— koronáig drbonkint, ——— kor.-ig, kiv. ——— koronáig sulyra, tiroli ——— koronáig kiv. ——— koronáig drbonkint, ——— koronáig kiv. ——— koronáig sulyra, növendék borju ———, ——— koronáig, kiv. ——— koronáig drbkint, 45—51 koronáig, kiv. ——— koronáig sulyra, Ölött borju: belföldi ——— koronáig, kiv. —— koronáig sulyra, galicziai ——— koronáig, kiv. ——— koronáig sulyra, tiroli ——— koronáig, kiv. ——— koronáig drbonkint, bécsi ——— koronáig, kiv. —— koronáig sulyra, növendék ——— koronáig, kiv. ——— koronáig drbonkint, élő bárány —·——14·— koronáig páronkint, ölött bárány —·———·— koronáig párja.

Budapesti juhvásár. 1900. május hó 14-én. (**A székesfővárosi közvágóhid és marhavásár igazgatóság jelentése a „*Köztelek*" részére).**

Felhajtatott: Belföldi **hizlalt ürü** 26 darab, eladatott 26 drb, **feljavitott juhok** 48 drb, eladatott 48 drb, **kisorolt kosok** 52 drb, eladatott 52 darab, **kiverő juh** — drb, eladatott — drb, **bárány** — drb, kecske —, bosznai —, **szerbiai** —, **angol keresztezés** —, **romániai** ——, **durvaszőrü** — **db.**

A birkavásár jelentéktelen volt.

Árak a következők: Belföldi **hizlalt ürü** 36—42 K. páronkint, 46—48 (—) K.-ig 100 kiló élősuly szerint, feljavitott juhok 28—34·— K. páronkint, 43—48·— K.-ig 100 kiló élő suly szerint, kisorolt kosok 36—40 K.-ig páronkint, —.——— K.-ig 100 kiló élő suly szerint, kiverő juhok ——.— K.-ig páronkint, —36.— K-ig 100 kl. élős. sz., bárány — K. páronkint, kecske — K. anya juhok —·— K. páronkint, szerbiai — K. páronkint, angol keresztezés — K. páronkint, romániai — K. páronkint.

Bécsi vágómarhavásár. 1900. május hó 14-én. (*Vass Jenő* tudósitása a „*Köztelek*" részére.)

Összes felhajtás 5565 **db.** Ebből **magyar** 3515 **db,** galicziai 1097 darab, bukovinai 128, német 825 db hizott 4743 db, legelő 822 db, fiatal —— db, ökör 4199 db, bika 744 db, tehén 524 db, bivaly 67 db.

Az üzlet változatlan.

Árak: prima magyar 62—68·— (70·—), **szekunda** 54—61, tertia 46—53. Galicziai prima 64·——70·— (72——), szekunda 55—63, tertia 48—54. Német prima 72—78·— (81——), szekunda 66—70, tertia 52—59. Legelőmarha: szerb és magyar 38·—52·—, rosszabb minőségü 38—52. Bika 38—66·— (—), tehén 38—66 (—) és bivaly 40——42·—. Az összes eladások, élősulyban, kgonként fillérekben értendők.

Bécsi szurómarhavásár. 1900. május 10-én. Felhozatott: 4675 **borju,** 1709 élő **sertés,** 1961 **kizsigerelt sertés,** 232 **kizsigerelt juh,** 1711 **bárány.**

Irányzat valamennyi áruban lanyha.

Árak kilogrammonkint: **kizsigerelt borju** 68—84, prima 86—104, primissima 106—112 (120—), **élő borju** 60—76, prima 60—88, primissima 92—100, **fiatal sertés** 60—80, **kizsigerelt sertés**, nehéz 88—96, **hizó sertés, süldő** 76—92 (108——), **kizsigerelt juh** 68—84 fillér pr. kiló, **bárány páronkint** 12—28 (—) korona.

Bécsi sertésvásár. 1900. május 15 én. (*Schleiffelder és társai* bizományi czég távirati jelentése a „*Köztelek*" részére).

Felhajtás: 4784 süldő, 4945 zsirsertés, összesen 9729 drb.

A forgalom lanyha volt.

Árak kilónként élősulyban fogyasztási adó nélkül: prima 96—98 fillér, kivételesen 99 fillér, közepes 78—94 fillér, könnyü ——— fillér, süldő 64—82 fillér.

Bécsi juhvásár. 1900. május hó 10 én. **Felhajtás** 3309 db juh.

Az üzlet változatlan volt. A készletnek tulnyomó része a tulajdonosok számlájára Parisba exportáltatott.

Árak: export juh páronként 50—52 fillér per kiló, kiv. —, raczka 44·——48·— fillér élősulyban.

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos ozim:

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli **gazdasági gépgyára,** mely a gazdálkodáshoz szükséges **összes** gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerü felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Ekék — Vetőgépek — Borprések — Szecskavágók — Morzsolók

Etetési célokra

az országos chemiai intézet a központi vegykisérleti állomás vegyelmezése alapján,

legjobban ajánlható saját gyártmányu:

rizstakarmánylisztünk

vegyi összetétele:

Zsir	13.74%
Protein	15.40%
N. mentes anyag	47.55%

árpadaránk

vegyi összetétele:

Zsir	6.14%
Protein	12.75%
N. mentes anyag	57.78%

Mintákkal és felvilágositással szivesen szolgálunk

Hedrich és Strauss „KIRÁLYMALOM“ Budapest.

AZ

ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET

felügyelete alatt álló

KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT

kiadásában a következő

gazdasági könyvek jelentek meg:

	füzve frt	kötve kr.
Cselkó és Kossutány *Takarmányozástan*	2.40	3.—
Cserháti Sándor *Talajismeret*	1.60	
Hilgard-Treitz *Szikes talajok*	—.80	1.—
Domokos K. *Gazdasági építészet I-ső rész*	2.40	
Száhlender Gyula *Gazdasági építészet II-ik rész*	2.60	3.—
Szüts Mihály *Mezőgazdasági becsléstan*	2.60	3.—
Cserháti Sándor *Okszerű talajmivelés*	2.60	3.—
Acsádi Jenő *Mezőgazdasági Út-, Vasut- és Hidépitészet*	2.60	3.—
Molnár István *Gazdasági gyümölcstermelés*	2.—	2.40
Beiwinkler Vilmos *Fajbaromfi-tenyésztés*	5.—	6.—
Rázsó Imre *Czukorrépa-magtenyésztés*	1.—	—.—
Dr. Baross János *Idegenek birtokbeszerzése*	3.—	—.—

Megrendelések az

Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához

Budapest, IX., Üllöi-ut 25. szám (Köztelek)

intézendők.

A müveket bérmentve küldjük; s minden megrendelés után 25% engedményt adunk.

A

„Fejérmegyei Gazd. Egyesület“

titkári állásra

pályázatot hirdet.

Pályázati feltételek: Évi fizetés 2400 korona. Minősités felsőbb gazdasági szakiskolai oklevél. Az igazgató-választmány egy évi próbaidőre alkalmazza és ennek letelte után az igazgató-választmány ajánlatára a közgyülés által egy évi felmondás mellett három évre megválasztatik, mely időn belül csakis fegyelmi eljárás alapján mozditható el állásából.

Kellőleg felszerelt ajánlatok

1900. junius hó 10-ig

Báró Fiáth Pál egyesületi elnökhöz nyujtandók be; később érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Székesfehérvár, 1900. május 7.

911

Mc Cormick Harvesting Machine Company.

Chicagói aratógépgyár.

Kévekötöaratógép. Marokrakóaratógép.

Fűkaszálógép. Szénagyüjtő-gereblye.

Kaszaélesitő. Kévekötőzsineg.

Nemrég nyitottuk meg Budapesten uj üzletünket és azt magunk vezetjük egyenesen saját üzemünk szerint. Ezen idényben szolgálhatunk tiszta manillakötőzsineggel, melyet chicagói gyárunkban gyártottak.

Képes árjegyzékekért és utmutatásokért tessék az alul jelzett czimhez fordulni:

Mc Cormick Harvesting Machine Company.

WILLIAM J. STILLMAN, igazgató.

Budapest, V., Váczi-ut 38. szám.

38679/1900 szhoz.

Tenyészállat-árverés.

A gödöllői m. kir. koronauradalom tisztavérü tenyészeteiből származó

16 drb pinzgaui és 4 drb innthali fajta, 1—1½ éves tenyészbika

f. évi május hó 21-én d. e. 9 órakor,

a gödöllői alsó majorban tartandó nyilvános szóbeli árverés utján készpénzfizetés ellenében eladásra bocsájtatik (Alsó major a gödöllői állomástól 2·8 km. távolságra fekszik).

Az eladásra kerülő állatok pontos leirása a gödöllői koronauradalom igazgatósága által az érdeklődőknek megküldetik.

910

Budapest, 1900. május hó.

M. kir. földmivelésügyi minister.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

A gőzhajók szaporított járatainak uj menetrendje a fiume-anconai és a fiume-velenczei vonalon.

Folyó évi márczius 15-től kezdve a gőzhajók egész éven át hetenkint kétszer közlekednek, csatlakozásban a Budapest-Fiume közt forgalomban levő gyorsvonatokkal, melyek az utasokat a hajók kiköthöhelyéig, illetve onnan továbbitják. A fiume-velenczei vonalon az egész éven át fenntartott heti két járaton kivül — az építés alatt levő uj termes gőzhajó elkészültekor — nappal történő utazásra egy heti harmadik járat fog a nyári hónapok tartama alatt berendeztetni, melynek menetrendjét utólagosan kihirdetjük.

A fiume-anconai vonalon már márczius 15-től kezdve egyik járat nappal, a másik járat pedig éjjel történik, s mindkét járatnak csatlakozása van a Bécsbe, Nápolyba, Bariba, Brindisibe Bolognába induló, illetve az onnan érkező vonatokhoz. A vonat Anconában a hajó kiköthöhelyétől illetve kikötőtől helyéig közlekedik.

A gőzhajók menetrendje I. Fiume-Ancona közt:

a) Nappali utazás: Fiuméból ind. minden hétfőn reggel 7 ó. kor
" " Anconából " " szerdán " 7 "
b) Éjjeli utazás: Fiuméből " " csütörtök este 8 "
" " Anconából " " szombaton " 8·30 "

II. Fiume-Velencze közt:

Fiuméből indulás minden kedden és szombaton este 8 órakor
Velenczéből " " hétfőn és csütörtökön " 7.30 "

(A nappal történő utazással berendezett heti harmadik járatnak kezdete és menetrendje utólag kihirdettetik.)

Menetdijak:

A gyorsvonatok használatára jogosító menetjegyek árai a hajóátkelési dijjal együtt:

a) Budapestről Fiumén át Velenczébe vagy Anconába vagy viszont:
gyorsvonaton I. oszt. és a gőzhajón I. oszt. K. 34.—
" " II. " " I. " 26.—
b) A gőzhajókon Fiuméből Velenczébe vagy Anconába vagy viszont:
diszterem, hálóhelylyel együtt K. 16.—
I. oszt. " " " 12.—
III. " (fedélzet) " " " 6.—

Utazási tartam 10 óra.

A gyorsvonatok használatára jogosító c) közvetlen menetjegyek árai a hajóátkelési dijával együtt:

	I. oszt.		II. oszt.	
Budapestről Rómába v. viszont	76 frc.	65 cm	55 frc.	65 cm
" Nápolyba "	104 "	45 "	75 "	55 "
" Florenczbe "	73 "	80 "	55 "	45 "
" Genuába "	92 "	50 "	67 "	20 "
" Milanóba "	71 "	95 "	52 "	85 "
" Turinba "	92 "	25 "	67 "	10 "
" Nizzába "	117 "	20 "	84 "	40 "
" Marseilleba "	142 "	25 "	101 "	35 "
" Lyonba "	132 "	15 "	94 "	25 "

Továbbá kaphatók ezen utiránytól át Olaszországba szóló combinálható mérsékelt körutazási jegyek is. Menetjegyeket kiadnak és közelebbi felvilágositással szolgálnak a magy. kir. államvasutak állomásai, valamint a városi menetjegy irodái és jegykiadóhelye: és a Cook Tamás és Fia czég összes utazási irodái.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága.

A dr. Aschenbrandt-féle

bordói-por

a legbiztosabb, kényelmes kezelésü és olcsó ellenszere

a szőlő- és a burgonya

peronosporájának

Ára Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete" raktárában:

50 kgos zsákokban ... ... à kg. 76 fill.
10 kgos zsákokban ... ... à kg. 80 „
5 kgos zsákokban ... ... à kg. 80 „

A szőlő első permetezéséhez 1%; második permetezéséhez 1½—2%; harmadik permetezéséhez 1½%-os oldatot használjunk. — Egy kat. holdra kell 3 permezéshez 22—25 kg. bordói por, 25—30%-al kevesebb, mint a tiszta rézgáliczből.— A port **konyhaszitán** a vizbe szitáljuk és kész az oldat.

A dr. Aschenbrandt-féle

réz-képpor

a legbiztosabb, olcsó és a szőlőt egyéb betegségtől is védelmező ellenszere az

oidiumnak (lisztharmat).

Ára Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete" raktárában:

50 kg. zsákokban ... ... à kg. 52 fill.
10 kg. zsákokban ... ... à kg. 56 „
5 kg. zsákokban ... ... à kg. 56 „

Ahol az 1899-ik évben volt **oidium**, először április hóban, a mikor a szőlő hajtása 10—12 cm., **porozzunk**; másodszor junius hó végén, harmadszor augusztus hóban. — Egy kat. holdra kell 3 porozásához 15—18 kg. **rézképpor. Sokkal kevesebb fogy belőle, mint a közönséges képporból.**

Az emelkedő rézgálicz és kénárak folytán a dr. Aschenbrandt-féle porok fenti árai csak ideiglenesen kötelezők. — Tessék mielőbb a rendelést eszközölni, hogy a védekezés idejére a por kéznél legyen. Elkésett rendelések teljesitéséért nem szavatolnuk, mert a gyártás korlátolt.

Permetező és fujtató gépek:

Vermorel-féle **„Eclair"** permetező ... ... 40 kor.
Vermorel-féle **„Torpille"** porozógép ... ... 36 kor.

Megfelelő magyar gyártmányok:

Permetező ... ... 32 kor.
Kézi **fujtató** (igen finoman poroz) ... ... 10 kor.
Háti **porozó gép** (igen finoman poroz) ... ... 28 kor.

Az „Aschenbrandt-féle" porok megrendelhetők a vezérképviselő

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél,

BUDAPEST, (Alkotmány-utcza 31. szám).

Ezenkivül megrendeléseket elfogadnak:

A „Borászati Lapok" kiadóhivatala,

BUDAPEST (Köztelek)

és a **vidéki megbizottak.**

Hirdetési az 15 szóig 60 fillér ennek felülmúlása esetén az 4 fillér, fáliztat betűkkel 6 fillér Czím közlésért minden betűszámnak 60 fillér bélyegillették.

KIS HIRDETÉSEK

Csak olyan megbízatás és a mukrolukban terményt, tevékiy illőket keresik és adók kikémlenjenek vissisak fel a kedvezményes szellem.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Gépész-kovács

szonnal is a kalmazatik egy fiatal ... mindem gazdasági gép javítását értő és a patkoló tanfolyamot elvégzett, ... és a használati lovait patkolni kötelezi a ... Közelebbit Hisenhut Kálmán kasznárnál Csemerniczán, posta Terczovka megtudhatni. 862

Gazdasági

gyakornok teljes ellátás és egyelőre 200 forrint évi díjazásban javadalmazással bárd Drasche Richárd tolnai uradalmában azonnal belépni és a munkavégzésel alkalmazást talál.

Egy évi próbaszolgálat után az évi küszöpjavadalmazás 600 k-ra emelhető. ... segédlisztet való végleges kinevezés is ... nyugdíjintézetbe való felvétel ... A kérőpecsételés ... 500 forrint ... vittatik, évi 1200 korona magasságtól.

Keresztány, nőtlen folyamodó a ... rol vegetati gazdasági tanintézet bizonyítványmásolatai, orvosi bizonyítvánnyal és inkább fényképpel felszerelt ajánlatai ... a ... Ferencz Ferdinánd ... birtok Ivándon, Czím alá küldjék: Freiherrnh ... Szerzőnek a ... Wiesenberg ... Wien, Wien I. Operaring 3. 87

Irnoki

... ügyi és ... ellátás ... Ajánlatok ... Kisújszállásnak ... Pál ...

Azonnali

belépésre ... egy ... nőtlen kukacár. Évi fizetése (1200 ... ellátás. Ellenben ... a ... Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal, Nagy-kanizsa ... mnov u. n. Azsód* intézendők. 845

Ispánt

... bizonyítványokkal belépőnek. Czím a kiadóhivatalban.

A gróf

...

Nős ispán,

...

Irodatiszti állás.

Egy egészséges fiatal ember, ...

Gépész-géplakatos

nagyobb gépjavítóstak ...

Nőtlen

segédtisztet, kereszty, ki több évi gyakorlatiral bír, a gazdaság minden gáztan ...

Mezőgazdasági

szesszgyári képviselet keres ...

Dunántúli

...

Kerestetik

...

Az nJnépl

...

Gazdatisztet

állás betöltendő 1800 holdas ...

Uradalmi

lapsen, gazdasgi iskol.t vagy ...

Varga és Lipt

birtokomon Baranyamegyében Dombovártól 1 óra távolságra azonnal belépni egy intelligens, gyakorisiag képesett, a ...

Jóravaló

bérszgazda, nős, szerény igénytelen és kitűnő bizonyítvánnyal rendelkező ... Henrik P. Pécs, posta Pécsvárad. 892

Irnoki

és gyakornoki állás. A Magosi ...

Intelligens,

fiatal ...

Egy

ügyes, szorgalmas kertész, 37 ...

4 drb

5 éves erős fiatal ...

Eladó.

20 darab ...

Eredeti Rambouillet kosok

mindenkor nagyobb mennyiségben, dus választékban kaphatók

grof Herberstein Albert

uradalmi igazgatóságán

Strilek,

Morvaországban.

40 éves

...

Önálló

...

Könyvelő

évelevezető állást keres nagyobb uradalomban ...

Ispáni

...

Bérletfelvesztés

...

ÁLLÁST KERESŐK.

Állás

...

Vörostárka tinó és üsző

teljesen prima, 1—2 cséstleg 3 éves, nálam minden mennyiségben

kapható olcsó áron.

Később, ugyszintén **jármos és beállítási ökrök** szállításra vállalkozom.

8956

HENRIK IGNÁCZ,

Szalónak (Vasm.).

VEGYESEK.

Tej!

Nagyobb mennyiségű tej évi ...

Nagy-Yorkshire

...

Egy nyolcz lóerejű

...

Uradalmi kalauz

...

Sugesztív

...

Fümagyak

legfinomabb minőségben és legolcsóbban kaphatók

Radwaner és Rónai

magyarországi fűrdőtárgyban.

BUDAPESTEN

V., Nádor-u. 8. sz.

Ugyanott a végtiszt erfurti ...

ELADUNK

kölcsön adunk

...

TAKARÓ

PONYVÁKAT,

...

TERMÉNY

ZSÁKOT

repczeponyvákat

...

KOHN ÉS STEIN

zsák és ponyva gyári raktár

BUDAPEST, V. Béla-u. 5.

Haldek

magnagykereskedése

Budapest,

Károly-körut 9. szám.

Ajánl

legjobb minőségű

Répamagot

Luczernát

Pohánkát

Raphanhancsot

Azurint

Peronospora-fecskendőket

Kénporfujtatókat.

Eperdugványok.

...

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy Vaskőh állomáson f. évi május hó 28-án 1. u. 2 órakor 15000 kor. értékű kézbesíthetlen, teljesen új mérőváryfürdés és gőzrőz küldemény eárverésre kerül.

Ezen árveréshez a t. c. közönség ezennel meghivatik.

Budapest, 1900. május hó 7-én.

Az igazgatóság

Idegenek birtokszerzése.

Irta:

Dr. Baross János.

Ára: 3 korona.

Megrendelhető valamennyi könyvkereskedésben és a „Köztelek" kiadóhivatalában

BUDAPEST,

IX., Üllői-út 25.

GÖZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

kaland vagyok elvállalni; úgy

mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alaztl ennemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, gőzszántási vállalat **BUDAPEST-KELENFÖLD**

A világhirü és hazánkban nagy elterjedtségnek örvendő amerikai

„Deering"-féle fükaszálógépeket, marokrakó aratógépeket és kévekötő aratógépeket,

valamint egészen vasból és napjaink igényeit

szénagyüjtőgépeket

(lógereblyéket) van szerencsém a t. gazdaközönségnek akként ajánlani, hogy hogy minden általam szállitott ilyen gépnek használhatóságáért és jó munkájáért, nemkülönben anyagának jóságáért elvállalom a felelősséget.

Szükséglet esetén kérem a megrendeléseket ezen gépekre nekem már most feladni, mivel azokat korlátolt számban hozatom Amerikából, megtörténhetne, hogy késői rendelményeket legnagyobb sajnálatomra már nem lennék képes fogadhatósitani.

PROPPER SAMU

az amerikai Deering-gyár kiz. képviselője

BUDAPEST, V., Váczi-körut 52. szám.

— Árjegyzékekkel és elsőrendü bizonyitványokkal kivánatra készséggel szolgálok. —

Magyar kir. államvasutak.
67559/900 C. I. b.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar vasuti kötelék — Svojsic állomással való forgalomban kitüntetett díjtételek érvényen kivül helyezése.

A szab. osztrák-magyar államvasuttársaság Svojsic állomása, mely czupán az ottani czukorgyár forgalmát közvetitette, f. é. junius 1-én beszüntettetik s ennek következtében az osztrák-magyar vasuti kötelék II. rész 1 díjszabási füzet 46 és 63. oldalán ezen állomásra kitüntetett csomóponti díjtételek ugyanazon időponttól kezdve érvényen kivül helyeztetnek.

Budapest, 1900. május hó 5-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

A Szegedi kenderfonógyár részv.-társ. Szegeden

ajánl **araató gépekhez** való elismert kitünő minőségü

manila kévekötőfonalat,

valamint egy külön eljárással a czélnak époly jól megfelelően előállitott, több nagy uradalomban kipróbált, **20%-al olcsóbb**

kévekötőfonalat magyar kenderből

minden aratógép szerkezetnek megfelelő gombolyagban.

Ugyanott **gazdasági kötélárúk** és **valódi kenderzsákok** jutányos árban kaphatók. 822

A legjobb kutszivattyuk

ugyszinte mindennemü **szivattyukat,** minden czélra, **csöveket,**

vizellátási telepeket

készit

Anton Kunz

Mähr. Weisskirchen.

Prospectusok ingyen.

Kapható

egész éven át **legelső rendü fiatal nehéz**

erdélyi igás ökör

Papp Antalnál,

Szamosujvárt.

A készlet egész éven át állandóan 800—1000 darab. 909

Tavaszi kaszáláshoz különlegességek:

Amerikából behozott és mindenütt nagy kedveltségnek örvendő felülmulhatatlan

„JOHNSTON"-féle fükaszálókban

változtatható kaszagyorsaság, tehát minden néven nevezendő takarmány kaszáláshoz alkalmas.

„Johnston" egész aczél, igen könnyü és nagy munkaképességü

„Globe" gyüjtőgépekben.

„Hollingsworth" 27 aczél fogas

amerikai gyüjtőgépekben,

kitünő anyagból készitve, magas kerekekkel, teljes szavatosság mellett szállit

Bächer Rudolf és Melichar Ferencz

magyarországi főraktára

BUDAPEST, VI., Nagymező-utcza 68. sz.

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

„Pátria" irodalmi és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapest (Köztelek).